

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

Bakalářské/prezenční studium

2009 – 2012

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Helena Potůčková

Jak se rodí hvězda

Praha 2012

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Pavel Drdla

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor / Full – Time Studies

2009 – 2012

BACHELOR THESIS

Helena Potůčková

How the star is being born

Prague 2012

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Mgr. Pavel Drdla

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 20.3.2012

Jméno autorky: Helena Potůčková

Poděkování:

Chtěla bych vyjádřit poděkování panu Mgr. Pavlu Drdlovi za vedení mé bakalářské práce, především za podnětné rady, připomínky, ochotu, čas a podporu, které mi věnoval v průběhu psaní mé práce.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá faktory, které ovlivňují prosazování osobností v mediích. Vychází ze základních psychologických poznatků a zaměřuje se na specifické vlastnosti, schopnosti a dovednosti, determinující úspěch a na jejich rozvoj. Je zde využito vyhodnocení dotazníkové metody. Kromě cílů, jsou důležité i postupy, které nám ukážou nedostatky, kterých je možné se vyvarovat. Cílem je vystihnout nejdůležitější momenty rozhodující o úspěchu i neúspěchu v cestě za kariérou v mediální oblasti. Předpokladem pro tato tvrzení je i vyhodnocení dotazníků. Závěrem je možné konstatovat, že při dobré souhře všech determinant ovlivňujících formování osobnosti, se většinou podaří záměru dosáhnout.

Klíčové pojmy

Determinace, celebrita, emoce, hormony, identifikace, individualita, inteligence, kariéra, komunikace, média, motivace, osobnost, psychické procesy, sebevědomí, socializace, temperament, vývojová stádia.

Annotation

This bachelor thesis focuses on the factors which influence the promotion of personalities in the media. It is built on the basic psychological knowledge and focuses on specific characteristics, abilities and skills, and determination of access of their development. There is a questionnaire used for the evaluation methods. In addition to the objectives, procedures are also important to show us the weaknesses, which can be avoided. The aim is to capture the most critical moments of success and failure in the way of a career in media. The prerequisite for this claim is an evaluation questionnaire. In conclusion, we can say that a good combination of determinants which influences the formation of personality is used, the goal is usually possible to achieve.

Key terms

Determination, celebrity, emotions, hormones, identity, individuality, intelligence, career, communication, motivation, personality, mental processes, self-esteem, socialization, temperament, development, stage.

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1. PSYCHOLOGIE OSOBNOSTI.....	11
1.1 Charakteristika osobnosti.....	11
1.2 Základní kategorie vlastností osobnosti:	12
1.3 Vývojové pojetí osobnosti z hlediska různých teorií.....	12
2. SOCIÁLÍ PSYCHOLOGIE	14
2.1 Faktory ovlivňující proces socializace	15
2.2 Sociální učení	16
2.3 Socializace jako celoživotní proces	17
2.3.1 Prenatální, novorozenecké a batolecí období	18
2.3.2 Předškolní období	19
2.3.3 Školní věk	20
2.3.4 Střední školní věk	21
2.3.5. Období dospívání.....	22
2.3.6 Adolescence	24
2.3.7 Dospělost	26
3. OVLIVŇOVÁNÍ BIOLOGICKÝCH DISPOZIC.....	28
3.1 Souvislost psychických předpokladů v závislosti na CNS a žláz s vnitřní sekrecí.....	28
3.2 Vývoj novorozence	31
3.3 Vývoj od jednoho roku do tří let.....	32
3.4 Předškolní a školní období.....	33
3.5 Pubescence a adolescence	33
4. DISPOZICE OVLIVŇUJÍCÍ ROZVOJ OSOBNOSTI.....	35
4.1 Motivace	35
4.2. Emoce	37
4.3 Temperament.....	39
4.4 Inteligence	40

4.4.1 Inteligence jako součást osobnosti.....	41
4.4.2. Emoční inteligence	42
5. DRUHY MEDIÁLNÍCH ZDROJŮ	43
5.1 Obrazná pojmenování spojená se zprostředkováním.....	43
5.2 Třídění médií.....	44
5.3 Podmíněnost mediálního vlivu na veřejnost	45
6. FAKTORY MEDIÁLNÍHO ZROZENÍ HVĚZDY	47
6.1 Talent.....	47
6.2 Verbální a nonverbální komunikace	48
6.3 Image	49
6.4 Sebevědomí.....	50
PRAKTICKÁ ČÁST	51
7. PRŮZKUM MEZI ČESKÝMI CELEBRITAMI.....	51
7.1 Průzkum pomocí dotazníků a jejich vyhodnocení.	51
ZÁVĚR.....	57
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	59
SEZNAM ZAHRANIČNÍ LITERATURY	61
SEZNAM GRAFŮ.....	62
SEZNAM PŘÍLOH	63

ÚVOD

Téma práce vychází z aktuálního dění kolem nás. Jde o mediální rození „hvězdy“ z obyčejného dítěte, adolescenta nebo dospělého. Jeho důkladné zpracování by se mohlo přiblížit návodu, jak se celebritou doopravdy stát. Kolik rozmanitých faktorů se musí střetnout, jaká souhra náhod a snah aktérů musí nastat! Kolik talentu, kolik schopností a dovedností, jaké množství ekonomických zdrojů a sponzorů a jaká reklamní kampaň musí proběhnout, aby start k hvězdným výšinám proběhl úspěšně?

Možná pro náročnost a nákladnost těchto procesů se mnoha holčičkám, které o kariéře zpěvačky či herečky, modelky či moderátorky sní, jejich sny nesplní. Možná, že jeden takový nesplněný sen, byl spouštěcím momentem pro volbu tématu této bakalářské práce.

Proto mnohé aspekty směřující k objasňování psychosomatických vlastností budoucích hvězd, se dají vyčíst pouhým pohledem do minulosti a zostřením sebekritiky. Kromě tohoto subjektivního pohledu na cestu k pojmu celebrita, je zde i objektivnější pohled, pohled známých osobností. Při průzkumu názorů byla využita metoda dotazníků.

Pokud jde o metody typické pro psychologii, jsou v této bakalářské práci využívány především analýza a syntéza. Základem práce je však využití publikací známých autorů v oborech psychologie, psychologie osobnosti, emoční inteligence, sociální psychologie, vývojové psychologie, ale i odborníků v oborech souvisejících s objasňováním dané problematiky v širším pojetí, tedy např. komunikační dovednosti manažera.

Účelem snahy proniknout ke všem základním momentům determinujícím prosazení talentu v showbiznysu, byla odvážná touha odkrýt slabiny těchto procesů, pokus utřídit a logicky seřadit faktory, které se na rození a konečném zrodu hvězdy podílejí, s cílem usnadnit cestu dalším odvážlivcům.

Přes veškerou snahu, kterou jsme zde vyvinuli, abychom ujasnili problematiku zrodu celebrity, přes veškerou snahu samotné osobnosti, která se

chce celebritou stát, i přes snahu celého týmu, která směřuje k nastartování kariéry v jakékoliv mediální sféře, je nutné upozornit čtenáře, že i po zvládnutí dílčích úspěchů a odstartování, může nastat situace, kdy zázračně Nova začne vyhasínat, až zcela vyhasne. Neboť stále platí to, co už zpíval Jan Werich: Život je jen náhoda...

TEORETICKÁ ČÁST

1. PSYCHOLOGIE OSOBNOSTI

Poněkud zjednodušeně lze osobnost definovat, jako komplexní a relativně stabilní systém, který funguje jako celek, skládá se ze vzájemně propojených somatických a psychických vlastností a projevuje se v reakcích na různé podněty a situace.

1.1 Charakteristika osobnosti

Osobnost charakterizuje určitý způsob prožívání, uvažování a chování a z něho vyplývající vztah k prostředí, respektive adaptace na toto prostředí. Osobnost má své objektivně měřitelné či pozorovatelné stránky, ale má i svůj subjektivní obraz, jehož sjednocující složkou je pojetí sebe sama vědomí vlastní identity, zahrnující subjektivně interpretovanou minulost, současnost a z nich vyplývající anticipaci budoucnosti.¹ K jejímu popisu je mnohem snadnější použít dílčí aspekty, osobnostní vlastnosti, které určují obecnější tendence k určitému způsobu reagování v rámci studie osobnosti je vhodné rozlišovat trvalejší osobnostní vlastnosti a přechodné aktuální stavy či konkrétní projevy chování. Některé osobnostní vlastnosti nemusí být za běžných okolností aktivovány, ale mohou se uplatnit až za velmi specifických podmínek, a pak se zdá, že se dotyčný člověk změnil, ale ve skutečnosti tomu tak není. Proto je nutné a pro pochopení osobnosti důležité i hodnocení osobnostní dynamiky, to je vývoje, proměny a uplatnění různých vlastností v průběhu delšího časového intervalu.²

Na rozvoj osobnosti se podílí dva důležité faktory, vnější a vnitřní. Osobnost je výsledkem interakce genetických dispozic, které existují již od početí, jakož i různých vnějších vlivů, jež se v rozdílné míře uplatňují v průběhu celého života. Biologický základ osobnosti tvoří mozkové funkce, které ovlivňují emoční

¹ VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978- 80-246-1832-6.

² Tamtéž

prožívání a reagování, způsob zpracování různých informací a hodnocení aktuální situace a samozřejmě i chování.³

1.2 Základní kategorie vlastností osobnosti:

Zde budou uvedeny zobecňující charakteristiky, které umožňují vyjádřit originalitu osobnosti jedince. A tím i odlišnost od ostatních lidí.

- **aktivačně – motivační**
- pohání osobnost k takové činnosti, která jí umožní realizovat cíl
- **vztahově – postojevé**
- systém hodnot, kterým osobnost dává přednost při hodnocení různých jevů, kterými se řídí ve svém jednání
- **výkonové vlastnosti**
- jsou tvořeny především schopnostmi, vědomostmi a návyky, které jsou měřítkem toho, co osobnost dokáže a jak náročné úkoly zvládne
- **seberegulační vlastnosti**
- jsou vlastnosti charakterizující osobnost a uspořádané v celek.
- **dynamické vlastnosti**
- spoluvytvářejí individuální zvláštnosti osobnosti, charakterizují intenzitu a tempo prožívání a chování a psychické procesy a stavy⁴

1.3 Vývojové pojetí osobnosti z hlediska různých teorií

Podle Vágnerové vývoj názorů na podstatu osobnosti probíhal v několika etapách v různých podmínkách a s určitým zaměřením pro orientaci budou uvedeny alespoň ty nejznámější z nich:

- Psychodynamicky zaměřený přístup
- Behavioristicky přístup redukuje osobnost na komplex naučného chování
- Přístup, v němž převažuje důraz na vymezení osobnostní struktury

³ ŘÍČAN, P. *Psychologie*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-923-2.

⁴ VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978- 80-246-1832-6.

- Sociálně-kognitivní přístup k osobnosti
- Směřování k integraci získaných poznatků⁵

„V současné době převažuje multisystémový přístup a tendence k vytváření integrujících teorií. To znamená, že je třeba znát nejen strukturu osobnosti, dílčí aspekty a způsob jejich uspořádání, ale i její dynamiku, a vysvětlit způsob jejího fungování jako celku.“⁶

Je nutné se zabývat nejenom trvalejšími rysy osobnosti, ale i jejími proměnami, brát v úvahu jak subjektivní základ osobnosti, tak její vnější objektivně měřitelné projevy, nespokojit se jen s průměrem, ale zhodnotit i variaci různých projevů.⁷

⁵ VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978- 80-246-1832-6.

⁶ Tamtéž str. 13

⁷ ŘÍČAN, P. *Psychologie*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-923-2.

2. SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

Sociální psychologie zkoumá mnoho důležitých aspektů, které jsou zásadní pro postup málo známé osobnosti na výsluní mediálního nebe. Zabývá se jak vztahem jedince ke skupině, tak i vztahem skupiny k jedinci, ale i vztahy uvnitř skupin a orientací jednotlivých skupin, včetně počtu jejích členů, důvodů udržení určité skupiny, ale i důvody rozpadu některých skupin. Zajímavé jsou důvody pro role vedoucích skupin, ale i role aktivních či pasivních členů. I samo členství ve skupinách je odlišné. Někdy jde o náhodu, jindy o dobrovolné členství, ale jsou i skupiny, kdy je členství vynuceno přímým nebo nepřímým tlakem na osobnost potencionálního člena. Členství ve skupinách se liší také dobou, po kterou skupina funguje.⁸

Různé skupiny mají různou strukturu a z ní vyplývající postavení členů, tedy zastávané role. Role, tak jako samotné skupiny jsou formální a neformální. Neformální role jsou ty, které členové skupin zaujímají nezávisle na svých formálních rolích. A to jak ve skupinách formálních, tak ve skupinách neformálních. Jsou také známé situace, kdy vůdčí osobností alfa je silná osobnost zcela neformálně, ačkoliv vedoucí roli formálně zastává jiná osobnost, např. ředitel, předseda, prezident apod. Další role, například opoziční je označována jako delta, role řadového člena, který se nechá vést, se skrývá pod písmenem řecké abecedy gama a homeostatickou rovnováhu zajišťuje člen v roli omegy. Vztahy ve skupinách lze objasňovat pomocí sociometrických metod.⁹

Jenom výčet těchto momentů naznačuje, jak je pestré spektrum problémů, které sociální psychologie vysvětluje. Sociální psychologie je úzce propojena s dalšími vědami, jako je například obecná psychologie, sociologie a kulturní antropologie.¹⁰ Všechny tyto vědy se promítají do faktorů, které jsou základem pro rozvoj osobnosti, ze které se pozvolna rodí celebrita.

⁸ ŘÍČAN, P. *Psychologie*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-923-2.

⁹ NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0690-7.

¹⁰ Tamtéž

S tímto procesem velice úzce souvisí pojem sociální interakce. Tedy jak na sebe vzájemně působí lidé, jaký dojem si o sobě vytvoří a jak se k sobě tito lidé pak chovají. Výstižný termín sociální kognice – poznávání - nahradil původní termín sociální percepce. Nejen jednotlivých osob, ale i událostí, které pomáhají vytvářet výsledné obrazy ve vědomí člověka.¹¹

A zde je obsaženo prioritní téma bakalářské práce. Jak nejlépe vytvářet a dotvářet výsledné obrazy ve vědomí člověka - lidí. Jaké k tomu během cesty vzhůru použít prostředky a proč udělat krok číslo jedna a ne krok číslo dvě. Mohlo by se zdát, že je vše nesmírně jednoduché, ale nespočet možností všechny aktéry procesu udržuje po celou dobu v nejistotě, zda jejich rozhodnutí bylo opravdu to správné.

2.1 Faktory ovlivňující proces socializace

Proces socializace, má různé koncepce. Jde vždy o zařazení jednotlivce do společnosti z hlediska jejich požadavků definovaných normami a rolemi. Dále jde o vytvoření souhry mezi životem mnoha jednotlivců tím, že se učí schopnosti spolužití. Součástí socializace je také předávání kulturních vzorců a kompetencí i vytváření kompromisů mezi jednotlivci a společností a přijetím sociálních rolí.¹²

Proces socializace je ovlivněn mnoha faktory. Jde především o prostředí, ve kterém dítě vyrůstá. Nejbližším sociálním prostředím je rodina a přátelé. Velkou měrou se na socializaci podílejí instituce. Například mateřská škola, školy, armáda. Ve všech těchto prostředích dochází k sociálnímu učení. V neposlední řadě socializaci ovlivňuje společenské klima.¹³

Pro určitou společnost je typické určité prostředí. Hovoříme o kultuře, která také determinuje psychické činnosti. Kulturní vzorce jsou reprezentovány normami té které společnosti. Každá kultura má uspořádaný svůj systém hodnot. Normy a systémy tak společně ovlivňují socializaci jedinců. Inteligentní rodiče

¹¹ NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0690-7.

¹² KOHOUTEK, T. – SALAQUARDOVÁ, D. *Psychologie otázky k přípravě na zkoušky*. Brno: Barrister, 2006. ISBN 80-7364-023-6.

¹³ VÝROST, J. *Sociální psychologie*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1428-8.

zajištěním podnětného prostředí v rodině i mimo ni pomáhají výrazně rozvíjet inteligenci a následnou snazší socializaci svého potomka.

2.2 Sociální učení

Vlastnosti osobnosti jsou tak důsledkem propojení vrozených a geneticky daných dispozic, stavem organismu a zpracováváním vlivů vnějšího prostředí. Zde je prostor pro rozvíjení vlastností, které bychom chtěli „vypěstovat“ a následně zdokonalovat a rozvíjet u dětí, od kterých se očekává kariéra. Podporuje se samostatnost, svědomitost, soutěživost, vytrvalost, sebekritiku, zdravou drzost – asertivitu, dostatečné sebevědomí, rychlou regeneraci po výkonu a proto též výbornou tělesnou kondici, kulturu pohybového projevu a schopnost výborně komunikovat.¹⁴ Aby dítě mohlo úspěšně komunikovat, mělo mít dobré vědomosti a ovládat potřebné dovednosti alespoň v oblasti, do které chce vstoupit.

Zásadním momentem v procesu socializace je sociální učení, které rozpracoval A. Bandura a kde ve svých teoriích zdůrazňuje, že nejde jen o získávání samotných produktů socializace, ale i o psychologické mechanismy, které dosažení těchto produktů umožňují. Jde v podstatě o sociální procesy prvního a druhého řádu.¹⁵ Způsoby sociálního učení směřující k socializaci člověka jsou ovlivněny přímou či nepřímou zkušeností, vlastní komunikací a učením na základě modelu, který si jedinec vybírá ve svém okolí, v literatuře, filmu nebo pod vlivem médií.

V procesu socializace nemůžeme opomenout pojem sociální dědičnost, která vyjadřuje zvyky, vzorce chování, jednání a postoje, ale i role, typické pro každou rodinu.¹⁶

¹⁴ KOHOUTEK, T. - SALAQUARDOVÁ, D. *Psychologie otázky k přípravě na zkoušky*. Brno: Barrister, 2006. ISBN 80-7364-023-6.

¹⁵ BANDURA, A. *Self efficacy in changing societies*. Cambridge: Cambridge University Press, 1995. ISBN 0-521-47467-1.

¹⁶ VÝROST, J. *Sociální psychologie*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1428-8.

2.3 Socializace jako celoživotní proces

Socializace prochází vývojem paralelně s biologickým a psychickým zráním jedince. Má tedy své fáze. Jde o etapu individualizace a personalizace a postupná enkulturace a societizace.

Monatová hovoří o elementární socializaci, dále o rodinné socializaci a po čtvrtém roce života o období socializace veřejné.¹⁷

Důsledkem sociálního učení a rady i socializace jsou sociální dovednosti. Milan Nakonečný definuje tři základní kategorie. Jsou to kognitivní schémata utvoření pojmů pro „něco“, tedy jazyk, motivy a postoje dané společností a kulturou a tudíž pro ni typické a také instrumentální vzorce chování pro různé dovednosti a pracovní postupy.¹⁸

Socializace je tedy celoživotní proces, který umožňuje integraci člověka do společnosti a zvládnutí všech etap a dovedností je podmínkou úspěchu jedince ve společnosti. Je zřejmé, že osobnosti médií by měly být vzorem, který potvrzuje vzájemnou interakci prostředí a jedince. Prostředí, kde je mnoho lidí, kde je nutné se rychle přizpůsobovat, udržet si nelehkou pozici mezi konkurencí a ještě působit pohodově na publikum, je ideální pro růst osobnosti, ujasnění sebeobrazu a sebepojetí, sebehodnocení i sebeúcty, následně sebekoncepce. V takovém prostředí si člověk velmi rychle utřídí hodnoty, vstřebá normy a případně ujasní nejasnosti svého svědomí. Zaujímá pak postoje, role, rozvíjí vztahy mezi lidmi, vnímá vnitřní i vnější realitu a také ji ovlivňuje svými plány, taktikou atp.¹⁹

Vždy se ale objeví někdo, kdo si tímto procesem neprošel, neboť měl zcela mimořádný talent nebo také štěstí. To jsou ale výjimky. Právě pro ně se objevuje každoročně nějaká soutěž, která by měla ty opravdové talenty objevit, a to zcela nezávisle na tom, v jakém prostředí se pohyboval a co vše ovlivnilo jeho osobnost a rozhodnutí soutěže se zúčastnit.

¹⁷ KOHOUTEK, T. - SALAQUARDOVÁ, D. *Psychologie otázky k přípravě na zkoušky*. Brno: Barrister, 2006. ISBN 80-7364-023-6.

¹⁸ NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0690-7.

¹⁹ Tamtéž

2.3.1 Prenatální, novorozenecké a batolecí období

Sociální vývoj začíná již v prenatálním období. Dítě vnímá zvuky, tóny, ale i emoční a racionální postoj k sobě samému. Po narození dochází k sociálnímu učení v rámci mezilidské interakce na základě vrozených dispozic. Jednou z těchto dispozic je preferovat podněty sociálního charakteru. Dítě samo je ovlivňováno svým okolím a samo okolí také ovlivňuje. Svými projevy stimuluje dospělé ke specifickému chování. Rodiče jsou obecně vybaveni vrozenými dispozicemi, které rozvíjí specifické schopnosti jejich dítěte.²⁰

V batolecím věku získává dítě sociální role, které vyjadřují zároveň jeho hodnocení, ale i očekávání a požadavky jiných lidí. Dochází k rozvoji řečových dovedností, dítě dokáže něco vyjádřit, sdělit způsobem, který je obecně platný a také umí přijímat informace od někoho jiného. Dítě vnímá sociální normy na dvou úrovních. Jednak pozoruje chování lidí a jednak získává informace o chování formou slovního sdělení. Děti si tak postupně uvědomují vztah pravidel vlastního chování, ale i k chování jiných lidí. Tato pravidla mají pozitivní zpětnou vazbu a posilují jistotu dítěte. Napomáhají jim orientovat se ve světě a ví, co bude akceptováno pozitivně a co nikoli.

Již v tomto věku se děti umí vcítovat do prožitků druhého člověka a na základě empatie se orientují ve vztazích. Dítě se začíná učit nápodobou a identifikací. Tím dochází k osvojení různých projevů chování.²¹ Toto chování je podmíněno danou kulturou a rodinou ve které dítě vyrůstá.

„Cílem rodinné výchovy je totiž uvést dítě do příslušného kulturního prostředí, naučit je orientaci v tomto prostředí plném symbolů a společenských standardů.“²²

²⁰ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie- Dětsví, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

²¹ Tamtéž

²² NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Praha: ACADEMIA, 1999. ISBN 80-200-0690-7. str. 57

2.3.2 Předškolní období

V tomto období jsou děti k dodržování norem společnosti, ale i norem v rodině, motivovány především odměnou. Je také ovšem využíván systém negativního hodnocení, případně i trest. Vzhledem k egocentrismu předškoláků, jsou to velice účinné postupy. Zvláště v období před nástupem do školy je možné dát dítěti velmi kvalitní základ. Dítě je vnímavé, chce se samo identifikovat se svými vzory a jeho motivace, byť podložená více emočně, než rozumově, je velmi silná.²³

Posilovat kladné vlastnosti a potřebné schopnosti umožňuje v tomto období hra. Jde o velmi emotivní proces, který realisticky odráží svět kolem dětí, ale kde nic nebrání rozvoji fantazie a vlastních schopností a dovedností dětí. Zde se děti snadno identifikují, cvičí si nové role a hlavně komunikují se svými vrstevníky. Ať již verbálně nebo nonverbálně.²⁴

Toto období je označováno jako věk iniciativy, jehož hlavní potřebou je aktivita. Na významu nabývají i nové regulační kompetence, které děti směřují k určitému cíli. Dítě přijímá normy chování, ačkoliv není zatím schopno rozeznat jejich kvalitu. Tato fáze morálního vývoje se nazývá heteronomní. To znamená, že dítě považuje za správné to, co řeknou dospělí. Dochází k rozvoji prosociálního chování, které je v podstatě pozitivní a respektuje ostatní. Základními předpoklady pro prosociální chování je uspokojení potřeby jistoty a bezpečí, dále rozvoj rozumových schopností a úroveň sociálního učení. Významnou emocionální autoritou jsou rodiče, kteří představují ideál, kterému se chce podobat a s nímž se identifikuje. Dítě v tomto období je již schopné navazovat kontakty i mimo rodinu a to především se svými vrstevníky. Tento vztah je symetrický, ale poskytuje mnohem méně jistoty. V komunikaci převládají typické rysy myšlení předškolního dítěte. Dítě se ve vztazích s vrstevníky učí soupeřit i spolupracovat.²⁵

²³ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie- Dětsví, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

²⁴ Tamtéž

²⁵ LANGMEIER, J. - KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.

Pro určitou společnost je typické určité prostředí. Hovoříme o kultuře, která také determinuje psychické činnosti. Kulturní vzorce jsou reprezentovány normami té které společnosti. Každá kultura má uspořádaný svůj systém hodnot. Normy a systémy tak společně ovlivňují socializaci jedinců.²⁶

2.3.3 Školní věk

V období školního věku mají ještě větší vliv dospělí, ale významný vliv má vrstevnická skupina. Školák má automaticky přidělenou svou roli, tedy právě školák. *„Role žáka přináší dítěti vyšší sociální prestiž, avšak tím jako by se jednoznačná aktuální výhodnost role vyčerpala. Role žáka přináší také různé zátěžové situace. Nástup do školy je spojen s nutností osamostatnění, přijetí zodpovědnosti za vlastní jednání a jeho následky. Ve škole se dítě musí vzdát egocentrismu.“*²⁷ I školní děti mají potřebu jistoty a bezpečí, ale přidává se potřeba smyslu plného učení a uspokojování potřeby seberealizace. Každý z rodičů představuje významnou autoritu.

Role školáka není rolí, kterou by si dítě vybralo, ale je to role daná kulturou, ve které dítě žije. Není to jen jedna role. Zahrnuje v sobě role dvě. Roli žáka a roli spolužáka danými normami. Dítě je nuceno obě role zvládnout. Pokud jsou obě role spojené s příjemnými prožitky, zvládá je mnohem lépe. Ve výchově je dobré posilovat prestižní pozici role žáka a také souběžně podpořit samostatnost a zodpovědnost za své chování a jednání. Role žáka je pro rodinu profesní rolí dětského věku. Škola zásadně ovlivní proces socializace dětí.²⁸

Rodiče v tomto období často přenáší realizaci svých nesplněných snů na dítě. Je vhodnější podpořit vlastní zájmy a přání dítěte, ale je možné jejich výběr nenásilně ovlivnit tak, aby výběr dítěte směřoval k vytčenému cíli. Dítě se stále

²⁶ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie- Dětsví, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

²⁷ Tamtéž str. 163

²⁸ LANGMEIER, J. - KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.

ještě identifikuje se svými vzory a je snadno ovlivnitelné. Nejdůležitější pro ně je ještě zůstává rodinná identita.²⁹

2.3.4 Střední školní věk

Ve středním školním věku dochází k reálnému přístupu žáka ke skutečnosti, stále je v podřízené roli žáka a v symetrické roli spolužáka. Dítě má silnou potřebu pozitivního hodnocení svými vrstevníky a získání autority. K dobrému pocitu jistoty a bezpečí stále potřebuje funkční rodinu. Ve vztazích využívá zkušeností nabytých z jednání se sourozenci. Také se rozvíjí dispozice k rodičovskému chování. Identifikace s vrstevníky je důležitým předělem v socializaci. Vzhledem k rozvoji logického myšlení se mění i sebehodnocení.

Ve školním věku je také nutné vycházet z poznatků vývojové psychologie a znát možnosti dětí tohoto věku v závislosti na biologickém dozrávání CNS. Jsou samozřejmě velice rozdílné. I v tomto období platí vše, co bylo uvedeno v předchozí části. Všechny vědomosti, dovednosti a schopnosti, jsou již na vyšší úrovni a výuka i výchova se více zaměřuje na chápání souvislostí a vztahů, řešení problémů a používání různých strategií, při řešení některých problémů podporujeme tvořivé myšlení, myšlení, které poskytuje více řešení, tedy myšlení divergentní.³⁰

Je zřejmé, že prostředí, vnitřní i vnější, učení a výchovné působení jsou významnými činiteli v celoživotním procesu utváření a kultivace osobnosti člověka. Podílí se na formování postojů, vztahů k sobě sama a ke společnosti a hodnotové orientaci. Umožňuje každému jedinci proniknout specifickým způsobem do světa lidí a s osobností sobě vlastní rozvíjet a vyjadřovat svůj vlastní niterný svět, rozvinout aktivní tvořivou činnost, originalitu a schopnost objektivního posuzování v disciplínách námi podporovaných.³¹ Výchova směřuje k takovému chápání skutečnosti, které není závislé pouze na vědeckém,

²⁹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie- Dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

³⁰ VALIŠOVÁ, A. - KASÍKOVÁ, H. *Pedagogika pro učitele 2*. Praha: GRADA, 2011. ISBN 978-80-247-3357-9.

³¹ Tamtéž

racionálním přístupem, ale zakládá se stejnou měrou i na citech, intuitivním vnímání, mravních postojích, vůli a na potřebě kreativně přetvářet svět.³²

2.3.5. Období dospívání

Toto období má svá specifika a je rozděleno na dvě kratší období, která nejsou zcela přesně oddělen, vzhledem k individuálnímu vývoji dětí. Rozdělujeme je na období pubescence a adolescence. Orientačně od 11 do 15 let období pubescence a od 15 do 20 let. Jde o velmi složitý proces, při kterém dochází k celkové proměně dospívajícího.

Největší změny jsou spojené s pohlavním dozríváním a v psychice se zásadně mění sebepojetí. Úkolem puberty je potvrzení své role ve společnosti a dosažení určité pozice. Následně dochází k potvrzení určité jistoty.³³ Období pubescence se vyznačuje aktivitou sexuálního pudu na jiné úrovni než doposud. Podle S. Freuda jde o období nazvané genitální stadium. Jeho dcera- Anna Freudová - považuje toto období za období, kdy pud pubescenta naruší jeho osobnostní rovnováhu a jako kompenzaci problémů dospívání spouští organismus dva mechanismy na obranu. Jde o přesun sexuálních pudů na jinou energetickou úroveň, úroveň intelektuální a současně i o askezi, tedy zvýšenou sebekontrolu mladistvých, při níž potlačují své pudové tendence a tyto ničím nenahrazují. Oba mechanismy vedou k zájmu o dosud nezajímavé aktivity. Věčné debatování a řešení filozofických otázek, hledání vlastní identity, zvažování svých předpokladů pro další studium a budoucí profesi. Toto období je charakteristické postupnou ztrátou starých jistot a novou stabilizací, podpořenou potřebou dosáhnout určité přijatelné pozice jak mezi vrstevníky, tak i ve společnosti. Svou pozici si musí většina mladistvých vydobýt.³⁴

³² VALIŠOVÁ, A. – KASÍKOVÁ, H. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3357-9.

³³ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie- Dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

³⁴ LANGMEIER, J. – KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.

Je to o to složitější, že souběžně s tělesnou proměnou, s proměnou prožívání a rozvojem poznávacích procesů, což vše dohromady způsobuje vnitřní konflikty pubescenta, dochází ještě k posílení určitého egocentrismu. Ten se projevuje především tím, že pubescent je hyperkritický, má sklon o všem debatovat, často žije v mylné představě, že jeho myšlení, zkušenosti, ale i prožívání jsou zcela výjimečné.

Dochází k iluzi „imaginárního publika“, což jak se zdá vede k rozvoji empatie a citlivosti, schopnosti chápat druhé. Pozvolna tak dochází u pubescenta ke stabilizaci individuálních norem.

Ve škole se toto období projevuje odmítáním nesrozumitelného učiva, které oslabuje osobní jistoty, zpochybňováním učiva, výsledky učení nejsou již cílem, ale prostředkem v osobní perspektivě. Učitelé ztrácí u dospívajícího svou formálně zajištěnou nadřazenost a přirozenou autoritu získává spíše učitel, který svou nadřazenost a autoritu nezdůrazňuje.³⁵

Obdobné změny v postojích a názorech dospívajících se odehrávají i v rodině. Dochází ke zpochybňování rodičovských hodnot a norem a k tzv. deidentifikaci. Posilují se naopak vazby s vrstevníky a občas dojde i k naivnímu okouzlení novými možnostmi, což vede k pocitům všemocnosti. Rady rodičů a formálních autorit mu připadají hloupé a zbytečné.

Naopak neformální autoritou se stávají vrstevníci, kteří tak ovlivňují chování a názory dospívajícího. Přátelství se stává zásadní potřebou a neopomenutelný význam mají i první lásky. V tomto období přibývají povinnosti, ale ne práva.

Tělesné změny vedou k větší sledovanosti vlastního těla, ale přispívají k lepší péči o svůj vzhled. Tělesná atraktivita začíná mít významnější sociální hodnotu, než tomu bylo dosud. V tomto úseku života si pubescenti musí poradit s proměnou hormonálních funkcí, což není vůbec snadné.³⁶ Dochází ke kolísání emočního

³⁵ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie- Dětsví, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

³⁶ MATĚJČEK, Z. – LANGMEIER, J. *Počátky našeho duševního života*. Olomouc: Panorama, 1986. ISxN 864 39 05.

ladění, dospívající reaguje přecitlivěle, bývá labilní. Také se vytrácí bývalá citová jistota a dochází ke zvýšení napětí i celkové podrážděnosti.

V pubertě se jedinci hůře ovládají, uzavírají se do sebe, nechtějí projevovat svoje city a jsou nebývale vztahovační. Jejich rozpoložení není optimální a tak si organismus vytváří obranné reakce. Jde o únik do fantazie, návrat na nižší vývojové stádium nebo infantilní řešení problémové situace.³⁷

Mezi obranné reakce lze započítat i radikalismus, hyperkritičnost a svou všemocnost. V podstatě jde o hledání své nové identity, k čemuž přispívá i výběr profese a příprava na ni. S tím jednoznačně souvisí i proměna sociální role, do té doby role podřízeného, kterou však nyní odmítá. Získává nové kompetence, upevňuje své normy a přehodnocuje své postoje k autoritám.

Od identifikace s rodiči, přechází pubescent k identifikaci se skupinou. Skupinová identita předchází identitě individuální. Přátelství a první lásky jsou intenzivní a mívají i experimentální funkci. Často se snaží upoutávat na sebe pozornost, někdy až teatrálně. Sexuální téma se udržuje převážně v teoretické oblasti.³⁸

2.3.6 Adolescence

Adolescence je obdobím, ve kterém je adolescent ochoten tolerovat a akceptovat pravidla, která zajišťují fungování celé společnosti. Nicméně k těmto nastaveným pravidlům jsou velmi kritičtí a nepřijímají automaticky to, co jim je nabízeno. Sami si vybírají hodnoty a normy, které potom uznávají. V tomto období touží po morálním ideálu. A to až v absolutní a nekompromisní míře. Mnohem více potřebují adolescenti pozitivní akceptaci, která posílí jejich sebelásku a sebeúctu, což je základní předpoklad pro pozitivní seberealizaci. Tak se v průběhu adolescence pozvolna získává role dospělého.³⁹

³⁷ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie - Dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

³⁸ Tamtéž

³⁹ KELNEROVÁ, J. - MATĚJKOVÁ, E. *Psychologie I. díl*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3270-1.

Vytrácí se definitivně subjektivně vnímaná role dítěte a postupným uplatňováním ve zvolené profesi dochází k rozvoji individuální identity. Ale profesní zařazení často nespĺňuje očekávání a zvláště u učňů je vnímáno pouze jako prostředek a nutné zlo. U studentů, kteří jsou se svou rolí identifikováni, byť někdy i pod tlakem rodiny, je role studenta vnímána lépe. Rozpor ve vnímání role studenta a role učně je především v tom, že role učně není v naší společnosti až tak prestižní, jak by si zasluhovala.

Postoje k rodičům jsou kritické a bezohledné, plynoucí z jejich egocentrismu a pocitu, že rodiče jsou malicherní. Dospívající touží po kontaktu s dospělým, se kterým by si byli vzájemně sympatičtí, který by měl neformální autoritu a bral je za rovnocenné partnery. Všechny tyto procesy vedou následně k separaci ze závislosti na rodině. Tím by mělo být dospívání ukončeno.⁴⁰

Adolescent využívá svého atraktivního zevnějšku k dosažení vybrané sociální pozice, zařazuje se pozvolna mezi dospělé, často přejímá model chování, aniž by našel vlastní identitu. Někteří adolescenti se jakoby zdráhají převzít roli dospělého, neboť si uvědomují nevýhody této doživotní role, pomineme-li psychologické dělení na další vývojové etapy.

Významným momentem je již zmiňovaná separace adolescenta od rodiny. Větší závislost vzniká ve vztazích s vrstevníky. Potřeba emoční jistoty je obvykle naplněna přátelským vztahem s přítelem, který má podobné zájmy a uznává stejné hodnoty. Adolescent získává první sexuální zkušenosti obvykle s opačným pohlavím, ale většinou jsou tyto vztahy dočasné a rozpadají se.⁴¹

Často je právě toto období ještě prostorem pro rozvíjení vlastností, které by bylo vhodné „vypěstovat“ a následně zdokonalovat a rozvíjet u těch dospívajících, od kterých se očekává kariéra. A tak se rozvíjí samostatnost, svědomitost, náročnost k sobě samému, soutěživost, vytrvalost, sebekritika, zdravá drzost – asertivita, dostatečné sebevědomí, rychlá regenerace po výkonu a proto též

⁴⁰ KELNEROVÁ, J. - MATĚJKOVÁ, E. *Psychologie 1. díl*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3270-1.

⁴¹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie- Dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

výborná tělesná kondice, kultura pohybového projevu a schopnost výborně komunikovat. To se váže na dobré vědomosti ve škole a na další rozvíjení i mimo školu. Jedním ze základních pilířů úspěchu je vyvinutá emoční inteligence, na kterou se klade stále větší důraz. Psychický výkon je celoživotně determinován stavem CNS, psychickým rozpoložením, celkovým zdravotním stavem organismu a prostředím, ve kterém dotyčný výkon podává. Proto je tak důležité vést každého jednotlivce tak, aby byl psychicky i fyzicky zdatný a otužilý.⁴²

2.3.7 Dospělost

Dospělost se dá rozdělit také na několik období. Jde o období mladé dospělosti, střední dospělosti a starší dospělosti. Je zřejmé, že každé z těchto období má jiné priority. Na počátku období dospělosti dochází ke změně ve vztahu k normám a v morálním uvažování.⁴³ Člověk se více orientuje na právo a pořádek, tedy na společnost a relativizuje dané normy. Přejíždí od adolescentního egocentrismu k altruismu a k zodpovědnosti, někdy až za hranice únosné pro jeho vlastní život. Své potřeby se snaží sladit s potřebami obvyklými v dané společnosti. Také se snaží naplnit očekávání svých nejbližších, plynoucí z nové role. Více se diferencuje očekávání od mužské a ženské role. Vzhledem k emancipaci, se občas tyto role prolínají a není tak příliš patrný rozdíl v realizaci těchto biologicky i společensky daných rolí. Nejvíce se mladý dospělý orientuje na naplnění své profesní role a často také role rodičovské. Profesní start nebývá ale jednoduchý. Dochází i k tzv. šoku z reality. Celé období dospělosti je ovlivňováno společenskými podmínkami, kariérovým růstem či stagnací, hmotným zajištěním, partnerskými vztahy, seberealizací, ale vše je podmíněno zdravím.⁴⁴

Období mladé dospělosti je období, ve kterém i studenti VŠ dokončí přípravu na svou profesi a roli studenta promění na roli pracujícího. Je to také obvykle poslední období, během něhož by se měl projevit talent a jiné mimořádné

⁴² VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie - Dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

⁴³ Tamtéž

⁴⁴ LANGMEIER, J. - KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.

schopnosti, které umožní realizaci v oblasti, pro kterou se ony vlohy projeví. Dochází k uzavření manželství a následnému rodičovství. Role rodiče je sociálně vysoce ceněna a stává se součástí identity dospělého člověka. Role rodiče se mění především podle věku dětí. V tomto období se důležitou součástí identity člověka stávají nové role: Profesní, partnerská a rodičovská.

Z předchozích poznatků psychologie je zřejmé, že sociální působení a učení jsou významnými činiteli v celoživotním procesu utváření a kultivace osobnosti člověka.⁴⁵ Podílí se na formování postojů, vztahů k sobě sama a ke společnosti a hodnotové orientaci. Umožňuje každému jedinci proniknout specifickým způsobem do světa lidí a s osobností sobě vlastní rozvíjet a vyjadřovat svůj vlastní niterný svět. Zvláště u budoucích celebrit, a to v libovolném oboru, je nutné rozvinout aktivní tvořivou činnost, originalitu a schopnost objektivního posuzování. I výchova směřuje k takovému chápání skutečnosti, které není závislé pouze na vědeckém, racionálním přístupu, ale zakládá se stejnou měrou i na citech, intuitivním vnímání, mravních postojích, vůli a na potřebě kreativně přetvářet svět.⁴⁶

⁴⁵ LANGMEIER, J. - KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.

⁴⁶ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie - Dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

3. OVLIVŇOVÁNÍ BIOLOGICKÝCH DISPOZIC

Dnes je genetika samostatným vědním oborem. Bez nadsázky lze říci, že je její rozvoj průlomový. Zjistíme ale, zda právě narozené miminko bude hvězdou showbyznysu? To zatím nelze. Nicméně můžeme zjistit genetické zatížení právě narozeného dítěte. Naším úkolem je pak eliminovat negativní působení prostředí na vývoj jedince. Základní podmínkou pro plnohodnotný život je bezesporu zdraví. Proto bychom již od těhotenství měli respektovat zásady správné výživy.

Již v těhotenství ovlivňuje nenarozené dítě styl života matky a její výživa. Proto bychom měli vyhledávat v těhotenství hlavně příjemné prostředí. Na plod působí příznivě i poslech hudby, pohyb na čerstvém vzduchu a kladné emoční rozpoložení matky. Přes dodržování všech těchto doporučení, temperament zásadně podmiňují vrozené genetické dispozice.⁴⁷

3.1 Souvislost psychických předpokladů v závislosti na CNS a žláz s vnitřní sekrecí

Biologicky je temperament, ale ostatní psychické procesy, determinován nervovou soustavou, která je zdrojem aktivity osobnosti každého individua, a která zprostředkovává kontakt s vnějším i vnitřním prostředím a to prostřednictvím smyslů. Základním prostředkem pro rozvíjení nervové soustavy, je podnětné prostředí. Jde o princip, který si organismus vyžaduje. Není - li tato potřeba naplněna, jedinec v jakémkoliv vývojovém období strádá. K udržení rovnováhy v organismu je nutná také správná činnost žláz s vnitřní sekrecí, kterým je nervová soustava nadřazena. Dohromady tvoří tzv. neuroendokrinní soustavu, kde nervové procesy s hormony působí komplementárně.⁴⁸ V období novorozeneckém, batolecím a celém období předškolním převládají v projevech jednání dědičné a vrozené dispozice. Lze konstatovat, že vlastnosti osobnosti se vyvíjejí vždy

⁴⁷ ŠPAŇHELOVÁ, I. *Dítě- vývoj a výchova od početí do tří let*. Havlíčkův Brod: Grada, 2003. ISBN 80-247-0552-4.

⁴⁸ VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978- 80-246-1832-6.

souběžným působením dvou druhů determinant. Jde o prolínání biologického a kulturního prostředí.⁴⁹

Tělesný vývoj a učení pokračuje ihned po porodu. Dítě se učí reagovat na nové podněty, učí se prosazovat, zdokonalují se pohyby úst, očí hlavy a postupně pohyby celého těla. Dítě stále lépe koordinuje vrozené reflexy a stále lépe vnímá naučené pohyby. To je základ, ze kterého se vyvíjí další psychické procesy. Inteligentní jednání, logické myšlení – nejdříve konkrétní, pak abstraktní, řeč a souběžně s tím i city.⁵⁰

„Tělesný vývoj není složkou duševního vývoje, ale je jeho důležitou hybnou silou, determinantou. Na jeho základě je možno vysvětlit četné duševní vývojové změny.“⁵¹

Pro rozvoj osobnostních, resp. temperamentových vlastností a následně dalších projevů citů a s tím i spojené činnosti a jejich regulace, je z biologického hlediska na prvním místě kůra čelního laloku a limbický systém. Není to však jediný faktor, který osobnostní rysy podmiňuje. Nové poznatky vědy ukazují, že kůra čelního laloku má dvě funkce. Jednak kognitivní a jednak emocionální. Z toho vyplývá, že kognitivní i emoční informace jsou zpracovány odděleně. Dispozice k určitému způsobu prožívání je neurofyziologickou charakteristikou trvalejšího rázu.

Také uvažování a řešení problémů, tedy inteligentní chování, je podmíněno funkční integritou několika oblastí mozku. Biologickým základem inteligence je především kůra čelního laloku, ale i další oblasti. Je dokázáno, že hlavní osobnostní dimenze mají rozdílný neurofyziologický základ. Systémy aktivizující - BAS a systémy tlumící – BIS. Na základě těchto poznatků je možné aktivitami a vhodnou stimulací a motivací tyto osobnostní dimenze ovlivňovat.

⁴⁹ VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978- 80-246-1832-6.

⁵⁰ ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. Praha: Panorama, 1990. ISBN 80-7038-078-0.

⁵¹ Tamtéž str. 55

Současní badatelé se spíše zabývají analýzou neurochemické podmíněnosti psychických projevů. Jde o neuroaktivní látky, které umožňují a korigují tok informací v mozku. Buď je tlumí, nebo aktivizují. Jednotlivé neuroaktivní látky mohou výrazně podmiňovat i různé vzorce chování a ovlivňují i neurobiologické procesy, tvořící základní osobnostní rysy.⁵² Tedy i vlastnosti. Jmenujme alespoň některé známé neuromediátory:

- **Serotonin** - ovlivňuje pohotovost k aktivnímu reagování
- **Adrenalin** - ovlivňuje sklon k negativním emocím nebo působí i opačně, tedy probouzí i pozitivní emoce
- **Dopamin** - ovlivňuje zvláště projevy extravertze, ale závisí na něm i otevřenost ke zkušenosti

Naše jednání ovlivňují také hormony. Uvedme alespoň dva stěžejní:

- **Testosteron** - mužský pohlavní hormon posilující dominanci, asertivitu a někdy i agresi
- **Kortizol** - jde o glukokortikoid, který je označován za hormon stresu⁵³

O těchto látkách lze tedy říci, že mnohé z nich působí protikladně, některé se svými účinky sobě podobají, ale nepůsobí odděleně a proto platí, že výsledný efekt je důsledkem jejich vzájemné interakce.

S neurobiologickým základem je velmi těsně spojen temperament a temperamentové vlastnosti prokazují úroveň fungování CNS v psychické i motorické oblasti.⁵⁴

⁵² ŘÍČAN, P. *Psychologie*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-923-2.

⁵³ VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978- 80-246-1832-6.

⁵⁴ Tamtéž

3.2 Vývoj novorozence

Novorozené dítě se po porodu stává samostatným organickým systémem, schopným sama sebe regulovat a opravovat. Schopnost seberegulace se tak stává první podmínkou přežití, ale i první podmínkou komunikace s novým prostředím a současně i první podmínkou jeho další socializace. K tomu je potřeba vnímání, které dokáže diferencovat důležité a zásadní vjemy. Celý vývoj je dán složitým, komplexním, vzájemným ovlivňováním organismu a jeho prostředím.⁵⁵

Ještě před porodem dítě vnímá doteky a řeč, později se přidává chuť a čich. Je také prokázáno, že chuťové buňky se tvoří již od čtvrtého měsíce těhotenství a tak po porodu jsou na kvalitativně dobré úrovni. Hned po porodu děti rozlišují základní chutě. Vědci došli k poznatkům, že chuť i čich jsou závislé na reflexu na podkorové úrovni. Ani oči nejsou tak nedokonalé po narození, jak se kdysi odborníci domnívali. Děti vidí více a vidí lépe, než jsme tušili. Pokusy dokázaly, že i 14 denní dítě dokáže vnímat hloubku. A co vlastně dítě slyší? Opět došlo k překvapení. Děti diferencují i výšky tónů řeči. Nižší frekvence je uklidňuje a vyšší tóny je udržují ve stavu bděním.⁵⁶

Je již dlouhou dobu prokázáno, že novorozenec, ale i kojeneček nejsou pasívními členy rodiny. Jsou sice ovlivňováni lidmi v jejich nejbližším okolí, zvláště matkou, prostředím a svými biologickými dispozicemi, ale sami okolí také ovlivňují. Velice brzy zjistí spojitost svého hlasového projevu a následnou reakci okolí. Také reagují na různé předměty a snaží se jimi velmi brzy manipulovat.

To jsou elementární projevy vzájemného ovlivňování organismu a prostředí, jehož důsledkem je rozvoj bio - psycho – fyziologických vlastností jedince. Tyto procesy probíhají po celý život a jsou ovlivňovány ať již záměrně či

⁵⁵ŠPAŇHELOVÁ, I. *Dítě- vývoj a výchova od početí do tří let*. Havlíčkův Brod: Grada, 2003. ISBN 80-247-0552-4.

⁵⁶MATĚJČEK, Z. - LANGMEIER, J. *Počátky našeho duševního života*. Olomouc: Panorama, 1986. ISxN 864 39 05.

nevědomky prostředím, výchovným působením a v pozdějším věku i sebevýchovou.⁵⁷

3.3 Vývoj od jednoho roku do tří let

Smyslové vnímání je tedy připraveno. Následuje zvládání a ovládání vlastního těla. Postupně to jsou okohybné svaly, svaly šíje, pak dovednost sedět a v jednom roce obvykle první krok bez opory.

Souběžně s touto linií, tedy lokomocí celého těla, probíhá i druhá vývojová linie, která směřuje k ovládnutí ruky. Jde o lidský biologický nástroj číslo jedna. Období od jednoho do tří let je spojeno se stále jistější chůzí a to i do schodů, ruka je již téměř dokonalá, radikálně se vyvíjí centrum řeči a dítě začíná mluvit, rozvíjí se i pohybová aktivita při pohybových hrách a také tvořivé dovednosti při námětových hrách.⁵⁸

Lidé jsou nejsložitější ze všech přírodních bytostí a jako jediní, jsou schopní komunikovat řečí, mají řadu mechanismů nižšího řádu společných s ostatními živočichy, ale mají i určité jedinečné, specializované mechanismy vyššího řádu, které zpracovávají jen zvuky řeči.

Každá společnost se snaží zajistit dětem a dorůstající nové generaci optimální podmínky pro jejich zdravý rozvoj s přihlédnutím k vrozeným předpokladům a ty rozvíjet podle možností. Později je očekávána aktivní účast dospívajícího. Veškeré úsilí je však po celý život determinováno bio - psycho – fyziologickým stavem organismu jedince a snahy změnit zásadně tyto dané předpoklady, které provázejí vývoj člověka v jeho jedinečnosti, jsou úspěšné jen částečně a často pouze dočasně.⁵⁹

⁵⁷ ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. Praha: Panorama, 1990. ISBN 80-7038-078-0.

⁵⁸ ŠPAŇHELOVÁ, I. *Dítě- vývoj a výchova od početí do tří let*. Havlíčkův Brod: Grada, 2003. ISBN 80-247-0552-4.

⁵⁹ ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. Praha: Panorama, 1990. ISBN 80-7038-078-0.

3.4 Předškolní a školní období

V předškolním věku mozek podstatně dozrává, opouzdřují se jeho nervová vlákna a zvyšuje se rychlost vedení vzruchu. Organismus je celkově výkonnější a pohyby koordinovanější. Předškolák již může pomáhat s drobnými domácími pracemi a to zvláště proto, abychom v něm vypěstovali smysl pro povinnost, ale i podpořili jeho sebevědomí.

Školák prožívá velký tělesný rozvoj, začínají se ztrácet rysy dětského obličej a obličej se více podobá své dospělé podobě. Mozek v této době stále roste, ale kolem deseti let se růst zpomalí. Tělesná zdatnost je na výborné úrovni. Ačkoliv se dítě rychle unaví, dokáže se rychle zregenerovat. Tělesná zdatnost, zvláště u chlapců zajišťuje lepší postavení v kolektivu.⁶⁰

Vnímání je stále přesnější a svět se stává barvitějším a zajímavějším. S tím dochází i k výraznému rozvoji myšlení. Dítě udrží v mysli více fakt najednou a dokáže myslet složitěji. Logické myšlení, řazení třídění je na vyšší úrovni. Paměť jak mechanická tak i logická je řízena více realismem než emocemi a zlepšuje se její kvalita.⁶¹

3.5 Pubescence a adolescence

Jestliže školák rostl rychle, pubescent přímo exploduje. Tedy především chlapci. Hovoříme o spurtu. U dívek mezi 11 a 12 rokem a u chlapců o dva roky později. Dochází tak k vyrovnávání fyzických sil s dospělým. To je důležitý psychologický moment.

Pubescenti pohlavně dozrávají a hormony ovlivňují jejich chování více, než rozum. Můžeme mluvit o „hormonální bouři“. Je to složité období, o kterém se dá říci, že se larva mění v motýla. Se všemi průvodními těžkostmi.⁶²

V dnešní době se zpomaluje sekulární akcelerace, která sice urychluje vývoj zrání a svým způsobem i zrychluje rozvoj rozumových schopností, ale sociální zralost, která je v dnešní době komplikovanější, nastává spíše později. Přes nezralost a

⁶⁰ ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. Praha: Panorama, 1990. ISBN 80-7038-078-0.

⁶¹ VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1832-6.

⁶² Tamtéž

psychickou labilitu tohoto období, již stoupá sebekontrola a ubývá citové bezprostřednosti.⁶³

Tělesný vývoj u chlapců je velmi výrazný ještě v období adolescence. Chlapecká postava mužní a dívčí postava se stává výrazně ženskou. Sport je častým koníčkem pubescentů.

Mozek je ve velmi dobrém vývojovém stadiu. Rozvíjí se abstraktní myšlení. S rozvojem pojmového aparátu se však snižuje úroveň vnímání, která již nikdy nedosáhne té úrovně, kterou měla v dětství.

Po patnáctém roce je psychika determinována především sexuálním vývojem. Ačkoliv k vážnějším vztahům ještě obvykle nedochází, ale obvyklý je nástup do zaměstnání a s tím spojená změna životního stylu a dosavadního biorytmu.

Adolescenti jsou také všichni ti, kteří pokračují po střední škole na další typy škol. Biologicky jsou v optimálním stadiu pro využití svých psychických dispozic pro studium. Je to období, kdy je adolescent již více vázán na své vrstevníky. Ekonomická samostatnost přináší sice výhody, ale s tím i převzetí větší míry zodpovědnosti. Zdravý organizmus je na tuto zátěž připraven a dobře ji zvládne.⁶⁴

⁶³ VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978- 80-246-1832-6.

⁶⁴ ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. Praha: Panorama, 1990. ISBN 80-7038-078-0.

4. DISPOZICE OVLIVŇUJÍCÍ ROZVOJ OSOBNOSTI

Je mnoho povolání, ale málo vyvolených. Tak bychom mohli začít tuto kapitolu o cestě za úspěchem. O kariéře celebrity sní mnoho dětí, dospívajících, ale i dospělých. Co však obnáší příprava na tuto profesi pro samotného adepta a co pro jeho okolí, především rodiče? To je problematika, kterou se zde pokusím poodhalit.

Již v obecné části o ovlivňování biologických dispozic se dočtete o významu podnětného prostředí, vzorů a výchovy, v další části to je význam procesu socializace, s důrazem na rozvoj úrodně vrozených dispozic, které rozvíjíme. Každý člověk je individualita. Jakmile se začnou výrazněji projevovat některé dispozice, nastává ideální období pro jejich rozvoj a specializaci. My se zaměříme na rozvoj dispozic směřujících ke zvládnutí role mediální hvězdy.

Motivace, emoce, temperament a inteligence jsou právě ty dispozice, které je potřeba objevit, rozvíjet a kultivovat nenásilnými metodami, abychom dosáhli úrovně, která by umožnila sebejistý nástup talentovaného jedince do světa.⁶⁵

4.1 Motivace

„Motiv je jakýkoli vnitřní činitel, který člověka nebo jiný organismus vede k aktivitě.“⁶⁶

Protože motivace je tím motorem, který již od dětství popohání k aktivitám všeho druhu, je reálný předpoklad, že využitím spontánních snah plynoucích z vnitřní motivace k dané činnosti, dosáhneme lepších výsledků, než vytrvalým tréninkem bez tohoto motoru. A to je i důvod, proč je motivace na prvním místě této kapitoly.⁶⁷

⁶⁵ MATHIEU, Hélène. *Zvyšte si své sebevědomí*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2238-2.

⁶⁶ ŘÍČAN, P. *Psychologie*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-923-2. str. 177

⁶⁷ Tamtéž

Použijeme-li pro lepší pochopení vysvětlení Říčana, pak si lze subjekt, organizmus, rozdělit. To, co ho uvádí do pohybu na straně jedné, jsou motivy a na druhé straně kompetence (inteligence, paměť, kreativita ap.).⁶⁸

Motiv má svůj směr a cíl. Cílem je uspokojení motivu. Někdy je to kontakt s osobou, někdy předmět, který má pro nás hodnotu.

Motiv jako vlastní, vnitřní záměr nazýváme intristickou motivací, pokud je provokován vnějšími vlivy, jde o motivaci extrinsickou.

Motivace má aspekty síly a zaměřenosti, zahrnuje volbu vhodné strategie, projevuje se v ní konstituce, úroveň a obsah myšlení a vědomí i konkrétní situace. Předmětnou stránku motivace představují cíle. Uvědomované i neuvědomělé. S těmito cíli se pojí i aspirační úroveň, tzn. Náročnost cíle, který si podle svých dispozic a možností člověk zvolí. Náročnost cíle je důsledkem předchozí zkušenosti.⁶⁹

Brání-li člověku překážky v dosažení svého cíle a to opakovaně, dochází k negativním situacím a stavům. Jde o frustraci, deprivaci až stres.

Síla motivů je ovlivňována vnitřním stavem organismu, blízkostí osoby či předmětu touhy a individuální dispozicí. Mezi motivy zařazujeme primární biologické potřeby a primární psychologické potřeby, mezi které se řadí i potřeby sociální.

Psychologické motivy jsou motivy, které vedou k zaujetí pro určitou činnost a touhu tuto činnost aktivně a kreativně ovládnout. Souvisí to i s naplněním potřeby uznání, kterého se za dobrý výkon člověk obvykle dočká. I potřeba estetická hraje svou roli, pokud se jedná o showbyznys. Nejdůležitější potřebou pro aktéra je zřejmě potřeba seberealizace.

Motivační vlastnosti jsou obecnějším pojmem než postoje. I cíle motivací jsou obecnější.⁷⁰ Jsou podmíněny vývojovými etapami člověka a proto se také

⁶⁸ ŘÍČAN, P. *Psychologie*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-923-2.

⁶⁹ KOHOUTEK, T. – SALAQUARDOVÁ, D. *Psychologie otázky k přípravě na zkoušky*. Brno: Barrister, 2006. ISBN 80-7364-023-6.

⁷⁰ NIERMEYER, R. *Jak motivovat sebe a své spolupracovníky*. Praha: Grada, ISBN 80-247-1223-7.

průběžně mění, vyvíjí. V každém případě je společným rysem motivů v každé vývojové etapě navození příjemných pocitů a vyloučení těch nepříjemných.⁷¹

Cesta za slávou je lemována motivy být slavná, pohybovat se na pódiu, spolupracovat s médii, být módně oblečená a zřejmě i být bohatá, dopřát si pak vše, po čem ještě toužím a na konci všech dílčích etap by měl být pocit štěstí.

Tolik teorie. Někdo si svůj sen splní, někdo dojde do poloviny a někdo udělá jen pár kroků a vyskytnou-li se překážky, a je-li motivace slabá, svého cíle se vzdává.

Kolik je však těch vyvolených, kteří dojdou do cíle? Někdy se na cestě objeví křižovatka a jedinec jí využije. Někdy dosáhne cíle a pomyslnou laťku posune ještě výš. Ne všechno může jeden člověk ovlivnit. Motivы nás provází naším životem dennodenně a my sami si můžeme vyhodnotit jejich intenzitu a podíl na úspěchu či neúspěchu.

4.2. Emoce

Hédonickou, prožitkovou část motivovanosti představují pocity a emoce. Ty ostatně tvoří pozadí všech psychických procesů a zásadně je také ovlivňují. Emoce navazují na pocity, ale neprobíhají na úrovni tělesné, probíhají na úrovni mentální. I emoce mají své vlastnosti.

Kromě toho, že jsou regulujícím doprovodem ostatních psychických procesů, mají několik zjevných projevů, které ale nemusí být vždy opravdové, protože city se dají dobře zahrát. Ale i ty zahrané, obvykle předvedenými vlastnostmi vytvoří vizi citu opravdového. Bohužel jen dočasnou, protože neupřímné city většinou druhá strana vytuší dříve či později.⁷²

Vlastnosti citů jsou determinovány jak typem člověka a jeho nervové soustavy, tak zkušenostmi, které během života získal, ale i celkovým zdravotním stavem.

⁷¹ ŘÍČAN, P. *Psychologie*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-923-2.

⁷² GOLEMAN, D. *Emoční inteligence*, Praha: Metafora, 2011. ISBN 978-80-7359-334-6.

O jednotlivých vlastnostech zde pojednáno nebude, pouze budou vyjmenovány. Jedná se o vlastnosti jako je citlivost, citovost, intenzita, labilita, zralost, ovlivnitelnost, ale i zranitelnost a ovladatelnost citů, výrazovost a velmi důležitou vlastností jsou citový optimismus nebo pesimismus.

Zvláštní vlastností citů, je jejich nakažlivost. Tato nakažlivost má významnou komunikační funkci. Dokáže rozveselit, ale i rozesmutnit.⁷³

Z vlastních zkušeností je možné popsat i tělesné city a pocity, citové reakce v různých životních situacích, včetně afektů různých typů, dlouhotrvající či krátkodobé citové stavy a také vztahy, ale i city společenského vědomí.

Z pohledu cíle této práce je důležité definovat funkci citů v prožívání a jednání člověka, neboť bez nich by nebyl možný rozvoj žádné osobnosti. Jsou tudíž nezastupitelné a nenahraditelné.

Jsou silným impulzem k činnosti, jednání a chování člověka. Jsou-li city příliš silné, byť pozitivní, mohou působit negativní reakce v organismu. Zkreslují poznání, narušují myšlení, způsobují nekritičnost, nesoustředěnost, zhoršují paměť, vyvolávají neklid, ztěžují přizpůsobování prostředí a dokonce mohou přispět až k nevhodnému chování.⁷⁴

Uznávaný současný badatel Plutchik uspořádal city do kruhového schématu a vybral city různých dimenzí. Vždy osm a osm v kruhu uvnitř a vně.

Základní pocity jsou tedy podle Plutchina: přijetí, strach, překvapení, smutek, znechucení, hněv, očekávání, radost.

City odvozené opět podle Plutchina: podřízení se, úcta, zklamání, lítost, pohrdání, agresivnost, optimismus, láska.⁷⁵

Různé kultury, ale i stejné kultury v jiném čase, se liší v názorech na projevy citů. I my sami jsme občas bezradní a citové projevy korigujeme. Naši předkové je značně omezovali, zatímco dnes je jejich projev považován za projev

⁷³ KOHOUTEK, T. - SALAQUARDOVÁ, D. *Psychologie otázky k přípravě na zkoušky*. Brno: Barrister, 2006. ISBN 80-7364-023-6.

⁷⁴ GOLEMAN, D. *Emoční inteligence*, Praha: Metafora, 2011. ISBN 978-80-7359-334-6.

⁷⁵ PLUTCHIK, R. *The emotions*. Maryland: University press of America, Inc. 1991. ISBN 0-8191-8286-9.

svobody, což je nejvyšší hodnota moderního západního člověka. Je vhodné zde hned připomenout kromě svobody i povinnosti.

Úskalím minimálně brzděných projevů citů při některých společenských i soukromých akcích, je rádoby sympatická upřímnost, která ovšem obvykle zapříčiní rozvrat citových vztahů a úpadek jejich kvality.⁷⁶

Proto by bylo vhodné vést každého člověka již od dětství k sebekontrolě a ovládnutí. Ovšem přiměřeně. Vždyť přílišné potlačování citů vytváří zábrany, které se těžko překonávají. Může dojít i k vytěsnění emocí z vědomí, což není ideální stav, nehledě na to, že je možná nepředvídatelná exploze nebo rozvrat osobnosti.

City jsou ale i bránou do světa showbyznysu, neboť ruku v ruce s haló efektem, talentem, kouzlem osobnosti a podaným výkonem, jsou to právě emoce diváků i rozhodčích, rádoby nestranných a objektivních, které často převáží ručičky vah na stranu toho sympatičtějšího soutěžícího. Obdobně to probíhá i v životě každého individua. City obvykle převáží nad rozumem.

4.3 Temperament

Definice temperamentu bychom našli hned několik. Jako výstižná a srozumitelná bude použita definice Vágnerové:

„Temperament představuje psychobiologický základ osobnosti, který se projevuje individuálně typickou, relativně stabilní úrovní aktivity a charakteristickými způsoby reagování, vyplývajícími z bazálního hodnocení situace.“⁷⁷

Názory na temperament se v průběhu vývoje psychologie měnily, tříbily a z principu postupné poznatelnosti světa je reálný předpoklad, že vývoj teorií není poslední.⁷⁸

⁷⁶ ŘÍČAN, P. *Psychologie*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-923-2.

⁷⁷ VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978- 80-246-1832-6 str. 64

⁷⁷ ŠNÝDROVÁ, I. *Psychodiagnostika*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2165-1.

Nejznámější typologie je z dob Hippokrata (460 -370 let př. n. l) a Galena (130 - 201 let př. n. l.). Cholerik, sangvinik, flegmatik a melancholik ještě v dnešní době vystihují základní typy temperamentu.

Aktuální pojetí temperamentu amerického psychiatra C.R. Cloningera má neurofyziologické zakotvení. Nejprve určil tři základní dimenze, které se vztahují ke způsobu reagování a k preferenci podnětů určitého druhu. Následně přidal čtvrtý faktor, charakterizující míru stability jednání a dalšího směřování. Každá z dimenzí má svůj biologický základ a je charakteristikou pozorovatelnou už od dětství. Má tedy trvalejší charakter.⁷⁹

První z těchto dimenzí je typická tendencí k vyhledávání nových a silných zážitků. Druhá dimenze se projevuje zvýšenou opatrností, nedůvěřivostí a tendencí vyhýbat se jakýmkoli nepříjemnostem. Třetí dimenze je definována jako závislost na odměně. Poslední již zmiňovanou dimenzí je míra vytrvalosti a stability, bez ohledu na únavu, frustraci nebo negativní podněty.⁸⁰

4.4 Inteligence

Nejde samozřejmě jen o rozvoj inteligence, ale i o rozvoj emoční inteligence, nejde jen o rozvoj emocí, ale i o ovládnání emocí, někdy přímo potlačování některých emocí v důsledku taktiky a udržení své image, ale jde i o rozvoj přiměřené empatie. Není to jen rozvoj talentu a jeho usměrňování, ale i přizpůsobování potřebám a požadavkům plánovaných záměrů. Není to jen o rozvíjení talentu, ačkoli jeho rozvoj zaujímá čelní místo v žebříčku našich snah, ale jde i o to, rozvíjet schopnost komunikovat a to příjemně, bez povyšování či arogance, bez ironie a zbytečných a nevhodných či neuvědomělých gest nebo negativně působící mimiky.⁸¹ Je jisté, že v dnešní době musí být každá a to i začínající hvězda připravena na nepříjemné otázky, otázky na tělo i na slovní útoky až urážky. Proto v přípravě nesmíme opomenout ani základní dovednosti

⁷⁹ KOHOUTEK, T. - SALAQUARDOVÁ, D. *Psychologie otázky k přípravě na zkoušky*. Brno: Barrister, 2006. ISBN 80-7364-023-6.

⁸⁰ ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. Praha: Panorama, 1990. ISBN 80-7038-078-0.

⁸¹ GOLEMAN, D. *Emoční inteligence*, Praha: Metafora, 2011. ISBN 978-80-7359-334-6.

asertivního jednání a zvláště pak pohotovost. Prostě zvládání verbální i nonverbální komunikace na profesionální úrovni.⁸²

Zvláště je nutné trénovat citovou odolnost a odolnost proti stresu, přetížení a dokonce i proti vyhoření. Neméně důležité je naučit každou bytost relaxovat, podpořit sebevědomí v krizových situacích, podporovat sebeúctu a pozitivní vztah jedince k sobě samému. Jestliže se někdo vydal na cestu „mediální hvězdy“, musí si věřit a jeho poselství, které chce předávat, musí být hodnověrné. Jak by člověku, který nevěří sám sobě, uvěřili jiní?

To je jen výčet toho, co je potřeba si uvědomit před tím, než se pokusíme prorazit do světa celebrit. Ať už sami nebo jako průvodci, manažeři či členové týmu budoucí hvězdy.

4.4.1 Intelligence jako součást osobnosti

Pro osobnost směřující do showbyznysu hrají důležitou roli všechny druhy intelligence. Základem pro úspěšnost každého člověka je obecná intelligence. Jedná se o osvojování informací, o obecnou schopnost myšlení, řešení problémů, bez ohledu na to, o jaký problém jde.

Model obecné intelligence je nutné doplnit nspecifickými kognitivními funkcemi, které je nutné souběžně rozvíjet. Jde především o paměťové procesy, rychlost zpracování informací, kognitivní pohotovost, čímž rozumíme rychlost a snadnost produkce nápadů nebo rychlost reagování. Obecná intelligence je jedním z předpokladů uplatnění a úspěšnosti.

Vývojové etapy intelligence na sebe navazují již od narození. A pokroky v myšlení jsou stále výraznější. Největší rozvoj zaznamenáme v období adolescence. Adolescent sice ještě není na vrcholu intelligenční křivky, ale je již rovnocenným partnerem dospělých a to i v diskuzích.⁸³

⁸² GOLEMAN, D. *Emoční intelligence*. Praha: Metafora, 2011. ISBN 978-80-7359-334-6.

⁸³ ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. Praha: Panorama, 1990. ISBN 80-7038-078-0.

4.4.2. Emoční inteligence

Za obecnými inteligenčními předpoklady můžeme do pomyslného žebříčku důležitosti zařadit inteligenci emoční. Jádrem inteligence mezilidských vztahů jsou schopnosti rozeznávat náladu, temperament, motivaci a potřeby jiných lidí, a odpovídajícím způsobem na ně pak reagovat. Jde také o přístup k vlastním pocitům a schopnost je rozlišovat a používat při jednání a rozhodování. Při výchově člověka s rozvinutou emoční inteligencí je důležité zvládnout základních pět oblastí. Tedy: znalost vlastních emocí a sebeuvědomění, zvládnání emocí, schopnost motivovat sám sebe, vnímat emoce ostatních lidí a umění mezilidských vztahů s jeho konkrétními schopnostmi a dovednostmi.⁸⁴

Výsledkem správného výchovného působení na osobnost v oblasti emoční inteligence je osobnost s vysokou emoční inteligencí. Projevy u mužů a u žen se liší:

- Muži: Jsou srdeční, přátelští, nesobečtí a starostliví. Mají smysl pro etiku a jsou se sebou spokojeni.
- Ženy: Otevřeně projevují své city a své city, které umí vhodně projevovat. Nemají problém navazovat kontakty. Málokdy pocítují úzkost či vinu.⁸⁵

To jsou vlastnosti, které přináší oblibu a potažmo i úspěch. Není-li výchovným záměrem vychovat přímo „hvězdu“, určitě nevádí, je-li vychována další takováto osobnost. Vždyť i známá Sokratova rada směřovaná všem smrtelníkům „poznej sám sebe“ se týká právě neustálého uvědomování si svých pocitů a otevřenosti vůči nim.

⁸⁴ GOLEMAN, D. *Emoční inteligence*, Praha: Metafora, 2011. ISBN 978-80-7359-334-6.

⁸⁵ Tamtéž

5. DRUHY MEDIÁLNÍCH ZDROJŮ

Neexistuje snad člověk, který by nepřišel do styku s médii. Setkání s nimi může být pro každého buď pozitivní, negativní nebo přijímané neutrálně, nicméně i při neutrálním setkání média každého ovlivní. To je prokázaná realita. Bohužel s rozvojem techniky a tedy i médií se mnoho malých dětí, dospívajících i dospělých stává pasivními konzumenty pořadů a dokonce jsou již prokázány závislosti na PC a televizi, obdobně jako je tomu u jinak závislých lidí.⁸⁶

5.1 Obrazná pojmenování spojená se zprostředkováním

Zprostředkování (mediace) může znamenat nejrůznější věci od neutrálního informování přes dohadování až po snahy o manipulaci a ovládání. Metafory snad mohou přiblížit způsoby, kterými nás média spojují se skutečností. Snad.⁸⁷

Média mohou být chápána jako:

- Okno, jímž je nám umožněn pohled se širším úhlem na události kolem nás.
- Zrcadlo, které nám odráží události ve společnosti a ve světě.
- Filtr, který třídí a upozorňuje na vybrané části a zkušenosti a který současně potlačuje jiné názory a postoje.
- Ukazatele nebo průvodce, který ukazuje kudy se má jít a upřesňuje neúplná sdělení.
- Fórum, platformu, které předkládají společnosti informaci, myšlenku a umožňují i zpětnou vazbu.
- Plátno nebo bariéru, která vystihují možnost médií nás zcela odříznout od skutečnosti. Je to možné prostřednictvím únikové fantazie či propagandou.⁸⁸

⁸⁶ MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-714-0.

⁸⁷ MCLUHAN, M. *Jak rozumět mediím, extenze člověka*. Praha : Mladá Fronta, 2011. ISBN 978-80-204-2409-9.

⁸⁸ Tamtéž

„Uvedené přístupy k procesu zprostředkování představují dostatečně širokou nabídku rolí, jež jsou médiím přisuzovány: pokrývají celou škálu od modelu otevřenosti a rozmanitosti až k modelu řízení, ovládání a kontroly, popřípadě od neutrality k pojetí role médií jako zúčastněné a aktivní.“⁸⁹

5.2 Třídění médií

Než si utřídíme druhy médií, můžeme se zmínit o knize, která jako jediný informační zdroj a tedy i médium, v nás probouzí a podporuje kreativní i logické myšlení.

Média se dají dělit podle různých kritérií. Třeba podle toho zda jsou ručně psaná nebo tištěná. Tak jako knihy, tak i noviny byly původně psané ručně. Technický pokrok je proměnil v média tištěná. Technický pokrok však pokračoval dál.

Jak se dělí média dnes?

- **Tištěná média** – již zmíněná kniha, ale také noviny a tisk všeobecně
- **Film** – ať již němý nebo mluvený, černobílý nebo barevný
- **Vysílání** – rozhlas a televize
- **Hudební a čtené nahrávky**
- **Nová elektronická média** -takzvaná telematická média, která v sobě

kombinují telekomunikace a informatiku. Jsou masová, decentralizovaná, interaktivní, vysokokapacitní a flexibilní. Pro publikum ve dvou verzích. Jednak teletext a jednak videotext. Patří sem i počítačové videohry, virtuální realita a videonahrávky všeho druhu. Dále ještě kompaktní disky. Nová média přemostňují rozdíly mezi jednotlivými médii.⁹⁰

Dalším kritériem pro třídění médií tištěných může být obsah sdělení tisku. A zde se objevují tři nejčastější varianty. Tisk seriózní, tisk bulvární a také tisk naučný, vzdělávací.⁹¹

⁸⁹ MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-714-0. str. 89

⁹⁰ Tamtéž

⁹¹ JIRÁK, J. - KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7.

Média by se dala dále rozdělit na média tichá a zvuková, přenosná a nepřenositelná, média zachycující pohyb a média bez pohybu, média barevná a černobílá, média objektivní a média neobjektivní, média pro děti a mládež a média pro dospělé. K tomu uvedu jen to, že stavba programů v některých médiích tento aspekt z důvodu byznysu opomíjí a tak i v časech vhodných pro děti se vysílají pořady, které by děti vidět neměly. Přes veškerou vymoženost techniky, by bylo dobré dostat do povědomí lidí, že posadit dítě k televizi, není nejlepší postup, jak v dětech rozvíjet tvořivé myšlení a logické myšlení. Tímto médiem, jak již bylo výše uvedeno, je stále kniha.⁹²

S trochou nadsázky se dají média dále dělit na média levná a média drahá. Nejlevnější je papír a pero a ta nejdražší? To se ptejte profesionálů z filmového průmyslu.

5.3 Podmíněnost mediálního vlivu na veřejnost

Média mají pro svůj vliv na danou kulturu zapotřebí naplnění tří faktorů, která účinnost vlivu médií podmiňují:

- Stav společnosti
- Technický rozvoj a dostupnost médií
- Rozvoj poznání společnosti a úroveň uvažování o ní

Stav společnosti ovlivňuje především aktuální a objektivní informovanost o skutečnostech, které se v té které společnosti dějí. Jde tedy o cenzuru x ochranu. Ale ochranu koho?

Ekonomická situace zásadně ovlivňuje technický rozvoj a dostupnost příjemců. V chudých zemích je oproti vyspělým státům počet televizí minimální. Ale kupodivu už i pastevci na náhorních planinách mohou televizi sledovat.⁹³ Satelitní technika jim to umožní, pokud si televizi mohou dovolit. Technický rozvoj jde dál a dostává se i do míst, kde se čas téměř zastavil.

⁹² JIRÁK, J. - KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7.

⁹³ Tamtéž

„Víme, že i když je společnost značně vyspělá a ekonomika rodin dobrá, je rozdíl ve vnímání pozitiv a negativ televizních zdrojů informací. Tak se objevují rodiny, které televizi nevlastní, ať již z přesvědčení nebo jako projev revolty proti režimu, který v dané společnosti panuje a kde je velmi reálný předpoklad upravování informací.“⁹⁴

⁹⁴ MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-714-0. str. 89

6. FAKTORY MEDIÁLNÍHO ZROZENÍ HVĚZDY

Celý život je bojem o zdroje a hodnoty a vítěz se může stát celebritou. Každý by chtěl vyhrát, ale ne každý je pro vítězství ochoten udělat maximum. Někteří se dokonce uchýlí k podvodu. Takové vítězství však nemívá dlouhého trvání. Historie ukazuje, kdo byl v minulosti opravdovou celebritou, tak i po smrti nebo po stažení do ústraní je uznáván a mnohými milován.

V dnešní době média dokáží ve velmi krátké době vytvořit z neznámé osoby celebritu. Ovšem i tato celebrita má svůj vymezený čas na mediálním nebi. Ztratí-li na své atraktivitě, stává se nezajímavou a je opět ve velmi krátké době v médiích zapomenuta.⁹⁵

Všeobecně je známo, že mnohé hvězdy se staly hvězdami jen proto, že byly ve správnou dobu na správném místě. Prostě zaplnily mezeru na mediálním nebi.

6.1 Talent

Aby si média nové celebrity povšimla, musí na sebe tato upoutat pozornost. Možností jak upoutat je samozřejmě mnoho. Zaměříme se na talent. Měl by to být právě talent, který upoutá.

Vzhledem k zaměření na celebritu mimo oblast politiky, jde o talent pěvecký, herecký, řečnický, resp. vypravěčský. Nejlepší je ovšem talent kombinovaný. Pojem mimořádný talent se obvykle užívá pro oblast intelektových schopností. Toto mimořádné nadání diagnostikují psycholožky a psychologové.⁹⁶ Kromě talentu je pro média vítaná i nějaká zajímavost z dosavadního života začínající hvězdy. Může to být epizoda, zajímavý koníček nebo práce, angažovanost v oblasti pomoci bližnímu a někdy i handicap, ze kterého lze vytěžit divácký zájem a tedy zvýšit sledovanost pořadu.

Přestože je talent souborem vrozených vloh a schopností, je důležité jej rozvíjet.

⁹⁵ BEDNÁŘ, V. *Mediální komunikace pro management*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3629-7.

⁹⁶ GOLEMAN, D. *Emoční inteligence*. Praha: Metafora, 2011. ISBN 978-80-7359-334-6.

6.2 Verbální a nonverbální komunikace

Pokud bude některá celebrita v situaci, ve které se nevyhne přímé komunikaci, měla by mít již připravených alespoň pár vět. I její projev na mikrofon je moment, který jí může v medializaci prospět, ale může ji i nadlouho, ev. nadobro zničit. Samotná výslovnost, intonace, stavba vět, logika a originalita projevu jsou momenty, které mohou být terčem kritiky, samozřejmě kladné i záporné.

Je důležité dodržovat také zásady dialogu.⁹⁷ Nechat domluvit tázajícího se, využít i pauzy, včas se nadechnout, mluvit klidně a nedávat najevo vnitřní nejistotu. Tréma by už měla být zpracována, ačkoliv ne úplně zlikvidována.

Předávání informací má svá pravidla, která se vyplatí respektovat. Rozhovory do médií je lepší uskutečňovat až po přípravě. Tedy: znát otázky a promyslet si odpovědi. Určitě je také prozíravější si některé soukromé informace nechávat pouze pro sebe. Také sdělování svých plánů není příliš vhodné. Především z důvodů konkurenčních.⁹⁸

Označení nonverbální komunikace představuje komunikaci lidí beze slov. Možností je hned několik. Nejde jen o mimiku a pohledy očí, ale i o celkovou řeč těla, chůzi, pohyby hlavy a rukou, gesta, ale i o oblečení a doteky.⁹⁹

⁹⁷ MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-714-0.

⁹⁸ GOLEMAN, D. *Emoční inteligence*. Praha: Metafora, 2011. ISBN 978-80-7359-334-6.

⁹⁹ PECH, J. *Řeč těla a umění komunikace*. Praha: Svoboda, 2009. ISBN 978-80-205-0606-1.

6.3 Image

„Tělesný vzhled poskytuje informace o osobnosti, příslušnosti člověka k určité skupině, sexuální ochotě, míry agresivity, postavení a o individuálních vztazích. Vytvoření osobní image je potřeba věnovat pozornost, ať už jde o úpravu zevnějšku, oblečení, držení těla, chůzi či výraz obličeje.“¹⁰⁰

Kritéria tělesné krásy jsou rozmanitá a souvisí s kulturou dané společnosti. Celebrity v různých kulturách mají ale i některé společné rysy. Mezi zásadní vlastnosti patří přitažlivost.

Pod tímto pojmem se skrývá osobnost upravená a sebevědomá. I držení těla je kritériem krásy. Vzpřímená chůze a ladné pohyby dotváří osobnost celebrity. Velice vnímanou součástí osobnosti je její sexapel. Prozrazuje ho originální oblečení, pohyby, mimika a vlastní hlasový projev. Výraz očí může mít až magickou moc. Samozřejmostí jsou upravené vlasy, které podtrhují celkovou image.¹⁰¹

Častým jevem je spolupráce jednotlivých celebrit s hudebníky, hudebními skupinami, tanečníky a tanečními soubory, ale i jinými umělci, kteří tak zvýrazňují charakter vystoupení a režijním záměrem bývá vyzdvižení celebrity.

Divák vnímá celkový vzhled, tedy postavu, hlavu, především obličej, úpravu zevnějšku, oblečení i doplňky a zde si už zaznamenává, zda je vystupující pečlivý, výstřední, nápadný, nenápadný, jaký má vkus, je-li vyznavačem drahých značek módního oblečení a šperků nebo je skromnější.

Celebrity si vylepšují svou image také prací pro slabší skupiny obyvatelstva. Ať již z vlastního přesvědčení nebo právě pro vylepšení svého profilu.¹⁰²

¹⁰⁰ JANÁČKOVÁ, L. *Praktická komunikace pro každý den*. Havlíčkův Brod: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2479-9. str. 54

¹⁰¹ PECH, J. *Řeč těla a umění komunikace*. Praha: Svoboda, 2009. ISBN 978-80-205-0606-1.

¹⁰² MATHIEU, Hélène. *Zvyšte si své sebevědomí*. Praha: Grada, 2007, ISBN 978-80-247-2238-2.

6.4 Sebevědomí

Sebevědomí tak, jak ho pojmá většina lidí, je vesměs hodnoceno kvantitativně. Tedy zjednodušeně řečeno, někdo má sebevědomí za dva, někdo přiměřeně a někdo opravdu poskrovnu. Důvodů, proč to tak je, je mnoho a většina z nich již byla objasněna.¹⁰³

Co pojem sebevědomí vyjadřuje? Je to součást našeho jáství. Je to součást našeho pojetí sebe sama, které má tři složky: sebeocnění, sebevědomí (sebecit) a ideální já.

Někdo má sebevědomí podložené svými schopnostmi a inteligencí, někdo čerpá z vlastní krásy a oblíbenosti, někdo je sebevědomý proto, že v něm sebevědomí bylo vypěstováno – někdy i neodůvodněně. A jak je to s celebritami? Je to stejné. Jen s tím rozdílem, že některé osobnosti unesou slávu lépe a některé hůře. Jsou tu média, která na sebevědomí jednotlivce mohou opravdu zapracovat. A to jak pozitivně tak i negativně.

Kvalitativně můžeme sebevědomí dělit také na hrdé uzavřené a nepřístupné nebo hrdé otevřené a komunikativní. Skromné sebevědomí založené na vzdělanosti a na uznání okolí, dalo by se říci neodůvodněně skromné, kterému je protipólem sebevědomí taktéž skromné, ale skromné odůvodněně.¹⁰⁴

¹⁰³ NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0690-7.

¹⁰⁴ GOLEMAN, D. *Emoční inteligence*. Praha: Metafora, 2011. ISBN 978-80-7359-334-6.

PRAKTICKÁ ČÁST

7. PRŮZKUM MEZI ČESKÝMI CELEBRITAMI

V této bakalářské práci byla hypotéza následová: Mediálně známou tváří, se stávají lidé, kteří většinou již od dětství touží být slavní. Je tedy předpoklad, že budou již útlém věku rozvíjet svůj talent, dovednosti a schopnosti. Vytváří si vlastní image, jsou sebevědomí a musí ovládat verbální i nonverbální komunikaci. Velmi důležité jsou kontakty a média, která v dnešní době pomáhají osobnostem se zviditelněním.

Stačí obohatit pohledného jedince vybranými vlastnostmi a schopnostmi, zajistit zázemí, dodat sebedůvěru, udělat z něj charizmatickou osobnost s osobitou image a máme celebrity? Je to tak jednoduché? Nebo je potřeba ještě něco?

Na to, co je potřeba při stoupání na mediální nebe jsme se dotázali několika celebrity českého showbyznysu, které ale chtěli zůstat v anonymitě. Se zveřejněním jména souhlasili pouze Petr Novotný (bavič, podnikatel, moderátor) a jeho syn Pavel Novotný (moderátor, účastník nejmenované reality show, a bulvární novinář).

7.1 Průzkum pomocí dotazníků a jejich vyhodnocení.

Na sedm zadaných otázek odpovídaly celebrity sice odlišně, ale po vytvoření grafů se dá snadno vyčíst, že se v mnohém shodly. Některé potvrzují hypotézy bakalářské práce, ale v některých ke shodě nedošlo. Nicméně nejmenší shoda byla v poměru 50 : 50, což i tak je pozitivní.

Pro vyjádření byly zvoleny čtyři možné odpovědi:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Graf č. 1: Stát se hvězdou byl váš plán již od dětství?



Z grafu číslo 1 vyplývá, že z dotázaných celebrit, plánovalo svou kariéru už v dětství 62%. Můžeme tedy předpokládat, že tito lidé rozvíjeli již od dětství svůj talent a snažili se prosadit, což byl i náš teoretický předpoklad. To vypovídá o intenzivním vnímání médií od útlého věku. Naopak zbývajících 32% nemělo o kariéru v showbyznysu zájem vůbec. Tento graf potvrzuje teorie v této práci.

Graf č. 2: Kdybyste se mohl(a) vrátit zpět, udělal byste něco jinak?



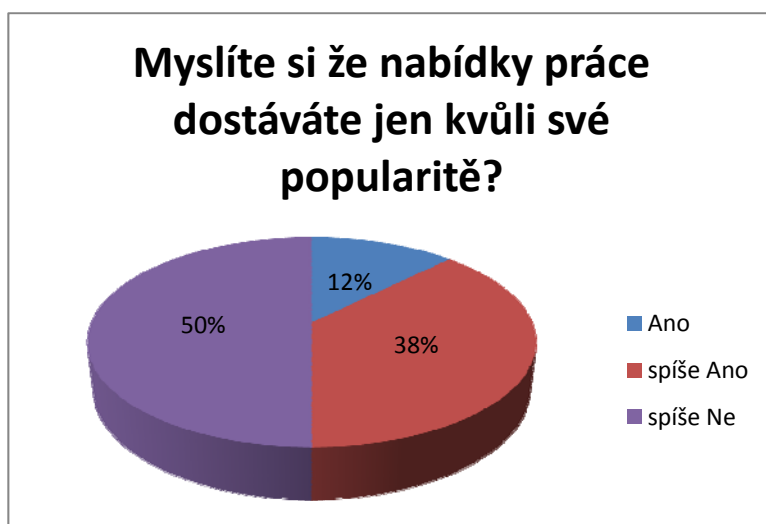
Z grafu č. 2 vyplývá, že 50% dotázaných by ve své cestě za slávou neudělalo jinak nic. 25% by chtělo určitě něco změnit a zbývajících 25% by něco měnili jen možná.

Graf č. 3: Je pro vás v soukromém životě popularita spíše výhodou?



Graf č.3 nám ukazuje, že i přes občasné zásahy do soukromí související s medializací své osoby, považuje 63% popularitu spíše za výhodu a opět tak koresponduje s teorií bakalářské práce, kde je konstatováno, že bez medializace se v dnešní době celebrita neobejde a dokonce je to podmínka pro úspěch a proniknutí do povědomí. 37% popularita opravdu vyhovuje. Nevýhody nikdo z dotazovaných nepocítuje.

Graf č. 4: Myslíte si, že nabídky práce dostáváte jen kvůli své popularitě?



V této otázce se 50% odchyluje od pravděpodobné teorie, která je uvedena v bakalářské práci. 50% dotázaných je přesvědčeno, že pracovní nabídky dostává spíše díky svým dovednostem 38% považuje za důvod jak své dovednosti, tak popularitu v médiích. Pouze 12 % uznává zásluhu médií na dalších pracovních nabídkách v plném rozsahu. Nicméně v součtu se dostáváme na poměr 50 : 50, který se již velice blíží našemu tvrzení a teoretickému předpokladu, že kariéra jednotlivce je přímo závislá na jeho medializaci. Většina celebrit nechtěla být jmenována a tak je těžké rozvíjet teorii, zda odpovědi byly 100% pravdivé.

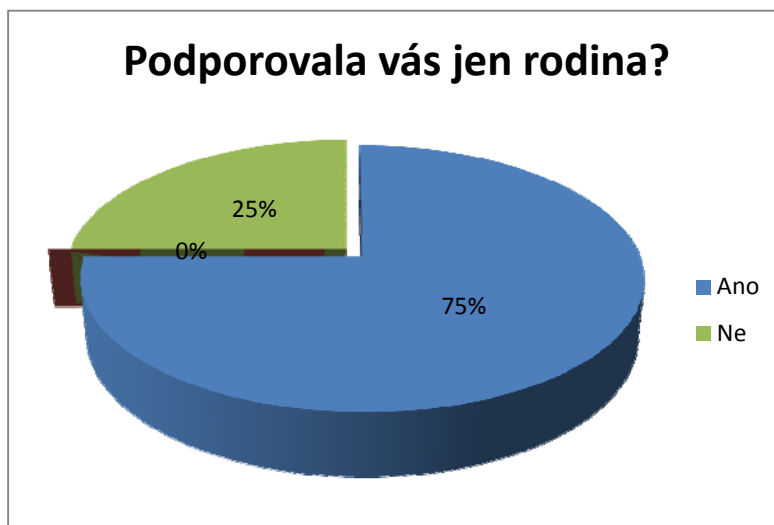
Na druhou stranu je to potvrzení toho, že bez výborných dovedností a vlastností ani média nemohou dělat zázraky. Je tedy potěšitelné, že tyto schopnosti jsou pro média stále kritériem.

Graf č. 5: Jsou ve vaší profesi důležitější kontakty než talent?



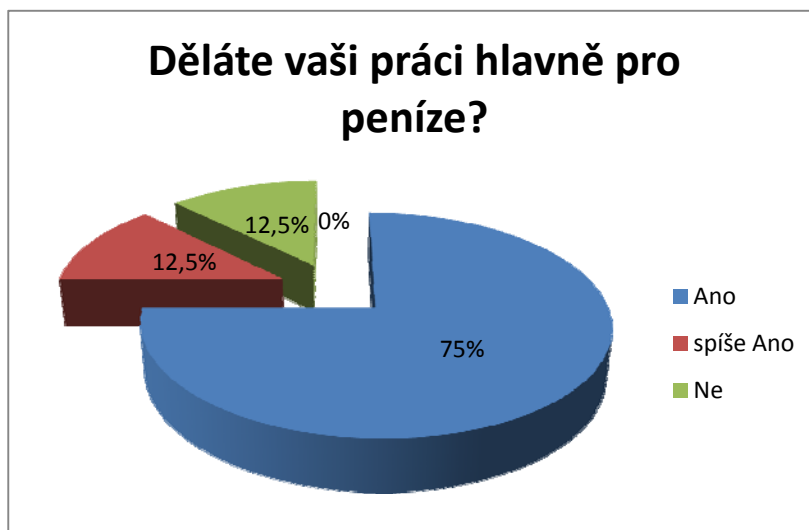
Pátá otázka se zabývala kontakty a talentem. Tedy talentem vrozeným, ke kterému je potřeba dodat ještě další schopnosti a vlastnosti. Jde-li o tento čistý talent, tak na první místo ho dalo pouhých 13% dotázaných. 62% dává na první místo spíše kontakty a rozhodně pro kontakty bylo 25%. Z uvedeného vyplývá, že talent sám se prosazuje velice těžko, nejde-li ruku v ruce s ostatními požadavky doby, kterými kontakty bezesporu jsou.

Graf č. 6: Podporovala vás jen rodina?



Graf č. 6 ukazuje že velkou roli při cestě za slávou hraje rodina. Celým 75% byla oporou při cestě za slávou pouze rodina. Naopak 25% pocíťovalo podporu i od jiných. Tato otázka souvisela s obsáhlým pojednáním v bakalářské práci o významu rodiny, zvláště v počátcích kariéry. Potvrdila, že rodina opravdu zásadně pomohla našim celebritám nastartovat svou kariéru. Možná, že si tak někteří z rodičů splnili své dětské sny, možná realizovali sny a přání svých dětí, ale byli to právě oni, o které se budoucí celebrity mohli opřít, mohli se s nimi a před nimi vyplakat, ale i načerpat novou sílu a nevzdávat se.

Graf č. 7: Děláte vaši práci hlavně pro peníze?



Graf č. 7 ukazuje, že i u tak zajímavého povolání, jako mají naši dotazovaní hrají největší roli peníze. 75% tuto práci dělá hlavně kvůli finančnímu ohodnocení. 12,5% pracuje v těchto sférách pouze proto, že je to baví a 12,5% tato práce baví a navíc jako bonus je většinou dobře ohodnocená.

Vyhodnocení tak ve všech bodech potvrdilo hypotézy této bakalářské práce a budoucím celebritám dává signál, že bez rodiny, médií, kontaktů a zvláště bez vlastního přičinění, se na výsluní mediálního nebe nedostanou. Byť by měly talent.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo poodhalit proces, kterým obvykle prochází každý, kdo usiluje o přívlastek mediální hvězda. Za tímto účelem bylo použito mnoho odborné literatury jak z oblasti psychologie osobnosti, vývojové psychologie, sociální psychologie tak i z oblasti literatury zaměřené na média. Na základě dotazníkové metody byly potvrzeny teorie, zabývající se prosazením talentu v médiích. Teorie jsou zpracovány v této bakalářské práci.

Část bakalářské práce je věnována vrozeným dispozicím, vnějšímu i vnitřnímu prostředí a jejich vzájemné determinaci. Pozornost je pak zaměřena na vše, co přispívá k popularitě celebrity, na její rozvoj a vliv na diváky. Především vliv zprostředkovaný médii, o kterém je zde také pojednáváno. Je zde přiblížena i proměna médií a rozšíření působnosti nových masových médií.

Na základě poznatků vyplývajících z odborné literatury i dotazníkové metody bylo provedeno vyhodnocení, které prokázalo náročnost profese celebrity a potřebu dlouhodobé a systematické přípravy na tuto roli. Vzhledem k tomu, že tématem bakalářské práce bylo rození a zrození mediální hvězdy, není zde pojednáváno o některých negativních jevech, jako je předčasné ukončení kariéry z osobních nebo zdravotních důvodů, o případech zneužití návykových látek, o přetížení nebo naopak o malém zájmu a následně o ztrátě publika aj.

V podstatě zde je většina pozitivních informací, které zdůrazňují potřebu mnoha výrazných charakterových vlastností, vesměs také kladných, ale o některých by se dalo diskutovat. Ale i z pohledu moderního člověka je například asertivita výborná vlastnost i pro každodenní život, nejen pro celebrity.

Zmíněné možnosti mediace prokazují vyspělost naší kultury a tedy vyspělost naší společnosti. Bez dostatečného ekonomického zázemí by se technická a konkrétně revoluce mediální techniky nikdy nemohla uskutečnit.

Praktická část realizovaná pomocí dotazníků proběhla velmi úspěšně. Dotázaní zodpověděli rychle a věrohodně. Nicméně nechtěli být jmenováni. Vyjma otce a syna Novotných. V dotazníkové anketě byly vybrány otázky, které

úzce souvisely s tématem bakalářské práce a jejich cílem bylo objasnit důležitost rodiny, médií, kontaktů pro úspěch a kariéru mediální hvězdy, která byla obdařena talentem a nepodcenila vlastní osobnostní rozvoj.

Ačkoliv bylo v bakalářské práci pojednáno o všech vlivných faktorech a nutných předpokladech pro kariéru budoucí celebrity, nebylo jisté, zda se hypotézy potvrdí a budou korespondovat s odpověďmi v dotaznících.

Je třeba dodat, že jako podklad pro bakalářskou práci byly použity publikace významných odborníků. A právě tomuto faktu lze zřejmě přisoudit shodu, která nastala. Odpovědi dávaly za pravdu teoriím uvedeným v bakalářské práci. Bylo potvrzeno, že média a kontakty jsou prioritou na cestě za slávou, a rodina nesmí být opomenuta. Talent a další dovednosti jsou sice základem pro první krůčky, ale o dalším významném kroku rozhodují právě zmíněné faktory, média a kontakty. Jsme vyspělá společnost a s médii jsme se naučili žít a využívat je v každodenním životě, přestože to má i své negativní důsledky. Protože převažují pozitiva nad negativy, smiřme se s tím, že to je jakási daň pokroku.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BEDNÁŘ, Vojtěch.** *Mediální komunikace pro management.* Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 153 s. ISBN 978-80-247-3629-7.
- GOLEMAN, Daniel.** *Emoční inteligence.* Vyd. 2. Praha: Metafora, 2011, 315 s. ISBN 978-80-7359-334-6.
- JANÁČKOVÁ, Laura.** *Praktická komunikace pro každý den.* Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 111 s. ISBN 978-80-247-2479-9.
- JIRÁK, Jan., KÖPPLOVÁ, Barbara** *Média a společnost.* Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, 207 s. ISBN 80-717-8697-7.
- KELNAROVÁ, Jarmila., MATĚJKOVÁ, Eva.** *Psychologie: pro studenty zdravotnických oborů.* 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 162 s. ISBN 978-802-4732-701.
- KLUGEROVÁ, Jarmila., PRÁZOVÁ, Irena., VACÍNOVÁ, Tereza.** *Jak vypracovat bakalářskou, diplomovou, rigorózní a disertační práci.* 2., přeprac. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. 52 s. ISBN 978-80-86723-72-3.
- KOHOUTEK, Tomáš., Salaquardová, Dora.** *Psychologie: otázky k přípravě na přijímací zkoušky.* 2. vyd. Brno: Barrister, 2006. ISBN 80-736-4023-6.
- LANGMEIER, Josef., KREJČÍŘOVÁ, Dana.** *Vývojová psychologie.* 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006, 368 s. ISBN 80-247-1284-9.
- MATĚJČEK, Zdeněk., LANGMEIER, Josef.** *Počátky našeho duševního života.* Olomouc: Panorama, 1986. 365 s. ISxN 864 39 05
- MATHIEU, Hélène.** *Zvyšte si své sebevědomí.* 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 143 s. ISBN 978-80-247-2238-2.
- MCLUHAN, Marshall.** *Jak rozumět médiím: extenze člověka.* 2., rev. vyd. Praha: Mladá fronta, 2011, 399 s. ISBN 978-80-204-2409-9.
- MCQUAIL, Denis.** *Úvod do teorie masové komunikace.* 4 rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 639 s. 2009. ISBN 80-7178-714-0

NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. 1. vyd. Praha: Academia, 1999, 287 s. ISBN 80-200-0690-7.

NIERMEYER, Rainer. *Jak motivovat sebe a své spolupracovníky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005, 109 s. ISBN 80-247-1223-7.

PECH, Jaroslav. *Řeč těla*. 1. vyd. Praha: NS Svoboda, 2009, 138 s. ISBN 978-80-205-0606-1.

ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1990, 435 s. ISBN 80-703-8078-0.

ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie: příručka pro studenty*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005, 286 s. ISBN 80-717-8923-2.

ŠNÝDROVÁ, Ivana. *Psychodiagnostika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, 143 s. ISBN 978-802-4721-651.

ŠPAŇHELOVÁ, Ilena. *Dítě: vývoj a výchova od početí do tří let*. 1. vyd. Praha: Grada, 2003, 97 s. ISBN 80-247-0552-4.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie osobnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2010, 467 s. ISBN 978-80-246-1832-6.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie. Dětství, dospělost, stáří*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000, 522 s. ISBN 80-717-8308-0.

VALIŠOVÁ, Alena., KASÍKOVÁ, Hana. *Pedagogika pro učitele*. 2. rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011, 456 s. ISBN 978-802-4733-579.

VÝROST, Jozef. *Sociální psychologie*. 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008, 404 s. ISBN 978-80-247-1428-8.

SEZNAM ZAHRANIČNÍ LITERATURY

BANDURA, Albert. *Self-efficacy in changing societies.* New York: Cambridge University Press, 1995, 334 s. ISBN 05-214-7467-1.

PLUTCHIK, Robert. *The emotions.* Rev. ed. Lanham, Md.: University Press of America, c1991, 216 s. ISBN 08-191-8286-9.

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 stát se hvězdou byl váš plán již od dětství?	52
Graf č. 2 kdybyste se mohl(a) vrátit zpět, udělal byste něco jinak?	52
Graf č. 3 je pro vás v soukromém životě popularita spíše výhodou?	53
Graf č. 4 myslíte si, že nabídky práce dostáváte jen kvůli své popularitě?	53
Graf č. 5 jsou ve vaší profesi důležitější kontakty než talent?	54
Graf č. 6 podporovala vás jen rodina?	55
Graf č. 7 děláte vaši práci hlavně pro peníze?.....	56

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A – DOTAZNÍK.....	II
---------------------------	----

PŘÍLOHY

Příloha A – Dotazník

Tento dotazník slouží pro osobní potřeby spojené s bakalářskou prací a nebude jinak použit.

- 1) Stát se hvězdou byl váš plán již od dětství?
a) Ano b) Spíše ano c) Ne d) Spíše ne
- 2) Kdybyste se mohl(a) vrátit zpět, udělal byste něco jinak?
a) Ano b) Spíše ano c) Ne d) Spíše ne
- 3) Je pro vás v soukromém životě popularita spíše výhodou?
a) Ano b) Spíše ano c) Ne d) Spíše ne
- 4) Myslíte si, že nabídky práce dostáváte jen kvůli své popularitě?
a) Ano b) Spíše ano c) Ne d) Spíše ne
- 5) Jsou ve vaší profesi důležitější kontakty než talent?
a) Ano b) Spíše ano c) Ne d) Spíše ne
- 6) Podporovala vás jen rodina?
a) Ano b) Spíše ano c) Ne d) Spíše ne
- 7) Děláte vaši práci hlavně pro peníze?
a) Ano b) Spíše ano c) Ne d) Spíše ne

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Helena Potůčková

Obor: Sociální a Mediální Komunikace

Forma studia: prezenční

Název práce: Jak se rodí hvězda

Rok: 2012

Počet stran textu bez příloh: 63

Celkový počet stran příloh: 1

Počet titulů české literatury a pramenů: 22

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 2

Počet internetových zdrojů: 0

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Drdla